

Jaarfeesten Vrijeschool als onderwerp voor Begrijpend lezen in de klassen 5 en 6

Binnen het Vrijeschool onderwijs nemen de jaarfeesten en belangrijke plaats in. Jaarfeesten en seizoensfeesten geven een ritme aan het schooljaar en zijn goed voor de samenhang op school. Samen zingen, dansen, muziek maken, gezellig samen iets lekkers eten tilt iedere even uit boven het dagelijkse ritme. Deze feesten worden met de hele school gevierd: de kinderen, leerkrachten én ouders.

Ieder feest heeft een eigen betekenis en wordt met een pedagogische reden gevierd. Het vakgebied 'Begrijpend lezen in klas 5 en 6' is een mooie plek om de kinderen iets dieper met de gedachten achter de jaarfeesten te laten kennis maken. De teksten, vragen en antwoorden zijn vrij te gebruiken.

Michaëlsfeest	Feest van oogst en moed	29 september
Sínt Maarten	Feestelijk het licht in jezelf wakker maken	11 november
Advent	Het licht in jezelf laten groeien	4 weken voor de Kerst
Sínt Nicolaas	Feest van geven en ontvangen	5 december
Kerst	Midwinterfeest en het nieuwe licht	25 december
Driekoningen	Feest voor inzicht, deugd en verbinding	6 januari
Maria Lichtmís	Ons licht gaat terug naar Moeder Aarde	2 februari
Carnaval	Feest van opschonen, overgave en loslaten	7 weken voor Pasen
Palmpasen	Voorbereiding op Pasen	Laatste zondag voor Pasen
Pasen	Ontluiken van de natuur en opstanding	1 ^e zondag na Lentemaan
Pínsksteren	Feest van de voortgang van het leven	50 ^e dag na 1 ^e Paasdag
Sínt Jan	Uitbundigheid van de natuur en het vuur	24 juni

Michaëlsfeest

Over het oogstfeest, strijd met de draak, draak van de angst, weg van het midden en toevluchtsoord

Oogstfeest

Op 29 september 813 werd op het Concilie van Mainz de feestdag voor heilige aartsengel Michaël bekend gemaakt. Op die dag werd een kerk in Rome gewijd aan de aartsengel Michaël. Michaël was ooit verschenen met een vlammend zwaard bij het mausoleum van keizer Hadrianus.

Gaandeweg werd deze feestdag een oogstfeest om Sint Michaël te danken voor de goede oogst. Een goede oogst maakte het mogelijk om koude wintermaanden te doorstaan. Bij het Michaëlsfeest hoorde dankbaarheid en moed. Speciaal een dankbaarheid voor geschenken zoals; groeiend inzicht, waarnemen tot voorbij de buitenkant en de mogelijkheid om de weg naar binnen te gaan door te doen. Geschenken die ons innerlijke vrede, vertrouwen en kracht kunnen geven.

Strijd met de draak

Ons leven vraagt geestelijke moed; moed om ons vertrouwen te bewaren en onze gevoeligheid te beschermen, juist ook in een tijd die ons op alle mogelijke manieren wil verhard en onverschillig wil maken. Op het Michaëlsfeest wordt stilgestaan bij de strijd die aartsengel Michaël voerde met de draak. Een strijd die door Michaël gewonnen werd.

Binnen Vrijescholen is het Michaëlsfeest één van de jaarfeesten. Allerlei spelletjes worden gedaan waarbij de kinderen hun moed kunnen laten zien. Zo ontdekken kinderen al spelenderwijs dat de grote aartsengel Michaël ons moed en geestkracht wil leren, juist in een tijd, waarin er zoveel uitdagingen op ons afkomen. Soms verschijnt tijdens het Michaëlsfeest een echt Michaëlsbrood.

Draak van de angst

Het feest dat aan Michaël wordt gewijd, is een feest van geestelijke moed, inzicht en kracht.

Michaël helpt onze wil om de gebeurtenissen die op ons afkomen te doorzien, zodat we weten op welke gebieden en op welke manier wij een geestelijke strijd met de draak hebben te voeren. De draak van de angst verhardt ons en maakt ons onverschillig(er).

Iedereen wordt door angst geraakt en dit trekt als verharding ongemerkt de ziel binnen. Michaël wil dat wij ons dat bewust zijn, zodat wij daar de strijd mee kunnen aangaan en kunnen proberen om dwars tegen de sfeer van

verharding in ook kwetsbaar, aanraakbaar en gevoelig te blijven. Maar dan wel vanuit een innerlijke geestkracht: de geestkracht van Michaël. Een geestkracht die regelrecht uit het hart voortkomt:

hartekracht. Niet voor niets is Michaël een zonnegeest en als zodanig verbonden met de zon en daarmee met liefde en hartenkracht. Opvallend zijn dan ook, rond de feestdag van Michaël, de symbolische nevelige ochtenden. Nevel in combinatie met de zonnekracht. De zonnekracht welke deze nevels laat verdrijven...

De weg van het midden

Het is bij uitstek Michaël die ons de moed en de innerlijke rust geeft die we nodig hebben om in te zien op welke manier Lucifer en Ahriman op het aardse leven en op ieder van ons persoonlijk kan inwerken:

- Lucifer wil ons ertoe brengen onze angsten te overschreeuwen, een beetje te 'zweven' en ons vooral ook door onze emoties te laten meeslepen. Ook wil hij graag dat we zoveel ruimte voor onszelf opeisen dat we daardoor meer egoïstisch worden.
- Ahriman wil ons in de greep van de angst brengen, ons verharden en verkrampen en ons ertoe brengen onze zekerheid in de materie (geld bijvoorbeeld) te zoeken. Ook wil hij ons doen geloven dat alleen wat zichtbaar is en te bewijzen valt, bestaat.

Michaël wil ons leren de weg tussen Lucifer en Ahriman te zoeken: de weg van het midden, de weg van Christus. Het is Michaël die ons het zo broodnodige inzicht geeft, waardoor we enerzijds in deze tijd de inwerking van Lucifer kunnen herkennen, en anderzijds de inwerking van Ahriman.

Toevluchtsoord

Hoe intuïtief waren de mensen vroeger dat ze speciale plekken verbonden met aartsengel Michaël. In Frankrijk en Engeland rijzen rotsen op uit het water, Mont Saint Michel en St. Michael's Mount: toevluchtsoorden voor hen die bescherming zoeken, bestand tegen stormen en watervloeden. Michaël wil ons opmerkzaam maken op een grootse toekomst en wil ons vragen om in deze tijd samen met hem daarvoor de basis te leggen. Heel zijn inzet is erop gericht dat de geest van de waarachtige liefde de geest van het platte materialisme zal gaan verdrijven om daardoor een geheel nieuwe ontwikkeling op aarde mogelijk te maken.

Dankzij zijn energieën verliezen allerlei oude levensvormen, instellingen en instituten hun gezag en levenskracht: ze storten langzaam in. Denk aan het afbrokkelende gezag van de kerken en van politici, onvrede in het onderwijs en in de financiële wereld: instanties gebouwd op oude waarden: van macht, van hebzucht en van eigenbelang. Oude levensvormen die stoelen op een materialistisch denken. En dat denken zal afgebroken worden om vervangen te worden door een denken dat uitgaat van hogere waarden: liefde en respect.

Uitgaan van de geest

Een nieuw Michaëlish denken zal de plaats innemen van het oude denken. Een Michaëlish denken dat uitgaat van de geest die in alle materie besloten ligt. Met het oogstfeest is er overvloed, overvloed aan materie. Genoeg voeding om flink in te zetten en een crisis te bezweren. Iedere crisis kan ons er toe brengen noodzakelijke stappen te zetten. Kijk naar een crisis vanuit de visie van Michaël en wees niet bang: alleen door de crisis heen kan de zo noodzakelijke transformatie komen.

Er zijn vele legenden uit vroegere eeuwen die vertellen over de daden van Michaël; als engel, als ridder Joris, ridder Siegfried of als Swan de drakendoder, die de draak bestrijden en de jonkvrouw bevrijden. Dat maakt Michaël de strijder tegen onze draak en brengt onze mooiheid naar boven. Denk aan de symbolische nevelige ochtenden en de zonnekracht. Zonnekracht welke als liefde en hartenkracht veel nevelige negativiteit kan laten verdwijnen...

Vragen Michaëlsfeest

1. Waarom werd vroeger een oogstfeest gehouden?

2. Wat is de verbinding van het oogstfeest met het Michaëlsfeest?

3. Hoe zou jij geestelijke moed kunnen omschrijven?

4. Waar staat de draak voor?

4. Welke geachte wil Michaël dat wij ons bewust zijn?

5. Wat kunnen ons de nevelige ochtenden zeggen waarin de zon de nevels laat verdwijnen?

Vragen en antwoorden Michaëlsfeest

1. Waarom werd vroeger een oogstfeest gehouden?

Om te danken voor de goede oogst. Een goede oogst maakte het mogelijk om koude wintermaanden te doorstaan.

2. Wat is de verbinding van het oogstfeest met het Michaëlsfeest?

Dankbaarheid en innerlijke moed. Geschenken die ons innerlijke vrede, vertrouwen en kracht kunnen geven.

3. Hoe zou jij geestelijke moed kunnen omschrijven?

Moed om ons vertrouwen te bewaren en onze gevoeligheid te beschermen.

4. Waar staat de draak voor?

De draak staat voor angst, angst die verhardt en onverschillig maakt.

4. Welke geachte wil Michaël dat wij ons bewust zijn?

De draak van de angst trekt als verharding ongemerkt de ziel binnen. Michaël laat zien dat we er de strijd mee kunnen aangaan en kunnen proberen om dwars tegen de sfeer van verharding in, kwetsbaar, aanraakbaar en gevoelig te blijven. Maar dan wel vanuit een innerlijke geestkracht: de geestkracht van Michaël. Een geestkracht die regelrecht uit het hart voortkomt: hartenkracht.

5. Wat kunnen ons de nevelige ochtenden zeggen waarin de zon de nevels laat verdwijnen?

Dat met liefde en hartenkracht veel negativiteit kan verdwijnen.

Sint-Maarten

Sint Maarten is het eerste 'lichtfeest' van een reeks, als voorbereiding op het kerstfeest. Een periode van verstillings. Dat de winter nadert in de natuur is zichtbaar en voelbaar. Het wordt donker, kouder. Symbolisch laten wij een kaarsje branden in een vrucht uit de donkere aarde zoals een knol, biet, koolraap, winterwortel of een pompoen....

*Ik wandel met mijn lantaren
en mijn lantaren met mij.
Daarboven stralen de sterren
Beneden stralen wij.
Mijn licht is uit, ik ga naar huis
Rabimmel rabammel raboem.*

Sint-Maarten was jarenlang een belangrijke dag voor alle mensen die van het land leefden. De oogst was binnen en iedereen mocht van de overvloed genieten. Een korf, de schuddekorf, hing die avond boven het vuur. Met appels en noten, kastanjes en mispels. Kinderen grabbelden naar de geroosterde vruchten als de korf werd geschud. De slacht was begonnen, de most werd wijn. Op deze dag werd ook de pacht betaald. De elfde november was een van de kritische dagen in de loop van het jaar, waarop je in de natuur kunt aflezen hoe het weer de komende tijd zal zijn. Het duurt daarna nog veertig dagen tot de kortste dag is aangebroken.

Allerlei oude weerspreuken verwoordden de ervaringen, die men op zo'n kritische dag door de jaren heen kon hebben. *'Is 't donkere lucht op Sint Martijn, zo zal 't een zachte winter zijn; maar is die dag het weder helder, de vorst dringt door in menig kelder'* of *'Een donkere Sint-Maarten, een lichte Kerstmis'*. Het feest van Sint-Maarten valt op een van die dagen, waarop het gebeuren in de natuur en in het leven van de mensen een verbond lijken te hebben gesloten, elkaar aanvullen. De gestalte van de heilige Martinus voegt hieraan een extra dimensie toe.

Op 11 november 397 werd Martinus, bisschop van Tours, in zijn stad begraven, drie dagen na zijn dood. Hij werd een van de meest vereerde heiligen. Vele oude kerken, ook in ons land, dragen daarom zijn naam. Martinus leeft in de herinnering voort als de jonge Romeinse soldaat, die in Amiens een halfnaakte bedelaar zag zitten en zonder veel nadenken zijn zwaard trok, zijn mantel doormidden sneed en de bedelaar de helft gaf. Dan, in de nacht, verschijnt Christus aan hem, met de mantel bekleed, in een droom. En zegt tot Martinus: 'Wat je voor de bedelaar deed, heb je voor mij gedaan.' Daarom bekeerde hij zich tot het christendom, werd monnik en stichtte later het eerste klooster in Gallië. Hij werd — eigenlijk tegen zijn wil — bisschop van Tours en stichtte nog vele kloosters, om ook de landelijke bevolking tot het christendom te brengen. Want tot dan toe was het christendom vooral tot de stedelijke bevolking doorgedrongen.

Vijfentwintig jaar lang werkte hij onvermoeibaar in zijn bisdom en kreeg de naam, een wonderdoener, genezer en zelfs opwekker van gestorvenen te zijn. Zo wordt verteld dat hij de gestorvenen met zijn eigen lichaamswarmte weer tot leven wakte. De mensen beleefden hoe hij, dankzij zijn verbinding met Christus, ziekte en dood grenzen kon stellen. Zijn daad van mensenliefde, aan de bedelaar bewezen, kreeg zijn vervulling in wat hij mensen kon geven, doordat hij van over de grenzen, die het leven op aarde stelt, kon handelen.

Sint-Maarten riep het vermoeden van een nieuw begin in de mensen wakker. Zijn spontaan volvoerde daad jegens de bedelaar bracht dit tot uitdrukking. Wat aan één mens ten goede kwam, vermenigvuldigde zich door de glans van het medelijden. Mensen kunnen het gevoel krijgen dat voortaan, over de grens van het hier en nu heen, iets van die glans ook hun kan toevallen. In de wisselwerking van de natuur om ons heen en de intimiteit van de eigen binnenwereld, kan iets ontstoken worden, dat een vooruitblik biedt op toekomstige gebeurtenissen en handelingen.

‘Met honderdduizend lichtjes aan, daar komt Sinte Maarten aan.’ Sint-Maarten brengt in de donkere novembermaand het licht van vrijgevigheid en naastenliefde, en de zekerheid van een glans, die het aardse leven overstijgt.

In heel Nederland is Sint-Maarten na Sint-Nicolaas de populairste volksheilige. De in de achtste eeuw gestichte Dom van Utrecht is een Sint-Maartenskerk, ze zijn in heel Nederland. Steden en dorpen, kerken, altaren en klokken, gilden en liefdadigheidsinstellingen stonden of staan onder bescherming van Sint-Maarten.

Wij kennen in Noord-Holland Sint-Maarten, op Tholen Sint-Maartensdijk, in Utrecht Maartensdijk en onder Schipluiden de buurtschap Sint-Maartensrecht. Ook in gemeentewapens kreeg Maarten zijn plaats, zoals in Itteren en Eethen en natuurlijk in de wapens van de plaatsen met zijn naam.

In het zuiden van ons land staat elf november te boek als de gekkenavond. Carnavalsverenigingen beginnen dan met rumoer en feestgedruis de aanloop naar het carnaval.

Sint-Maarten mag dan niet zo hoog genoteerd staan als Sint-Nicolaas, zijn naamdag wordt nog steeds gevierd en het is vooral een kinderfeest. Op 11 november trekken in vele plaatsen in Nederland kinderen door de straten met lampionnen of andere fraaie lichtjes. Er wordt gebedeld – als men dit bedelen mag noemen – om een appel of om een peer; het mogen ook koekjes, snoepjes of geld zijn. Om kenbaar te maken, dat ze er aan komen of al voor de deur staan, wordt er hard gezongen. Keuze genoeg uit een indrukwekkend en gevarieerd Sint-Maartensrepertoire.

Op verschillende plaatsen wordt 's avonds het Sint-Maartensvuur ontstoken, waarbij alles wat maar branden wil, gebruikt wordt. Onderzoekers naar deze diepere en de diepste betekenis van oude volksgebruiken, willen hierin een afweermiddel zien tegen de boze geesten en heksen die verdreven moeten worden.

Vragen Sint-Maarten

1. Leg uit, in jouw woorden, wat bedoeld wordt met 'een reeks'.

.....

.....

2. Waarom was Sint-Maarten jarenlang een belangrijke dag voor alle mensen die van het land leefden?

.....

.....

3. Hoe lang duurt het vanaf Sint-Maarten tot de kortste dag is aangebroken?

.....

.....

4. Welke mens leeft in de herinnering voort bij Sint-Maarten en waarom?

.....

.....

.....

.....

5. Wat heeft de bisschop van Tours te maken met 11 november?

.....

.....

6. Wat riep Sint-Maarten in de mensen wakker?

.....

.....

7. Noem vier kenmerken van het feest van Sint-Maarten.

1. 2.

3. 4.

.....

Vragen en antwoorden Sint-Maarten

1. Leg uit, in jouw woorden, wat bedoeld wordt met 'een reeks'.

Eigen woorden.

2. Waarom was Sint-Maarten jarenlang een belangrijke dag voor alle mensen die van het land leefden?

Omdat dan de oogst binnen was en iedereen van de overvloed mocht genieten.

3. Hoe lang duurt het vanaf Sint-Maarten tot de kortste dag is aangebroken?

40 dagen.

4. Welke mens leeft in de herinnering voort bij Sint-Maarten en waarom?

Martinus leeft in de herinnering voort als een jonge Romeinse soldaat. Hij gaf een bedelaar de helft van zijn mantel. En kreeg 's nachts de droom dat dit Christus was. Martinus bekeerde hij zich tot het christendom, werd monnik, stichtte een klooster en werd bisschop van Tours.

5. Wat heeft de bisschop van Tours te maken met 11 november?

Op die dag werd hij begraven.

6. Wat riep Sint-Maarten in de mensen wakker?

Het vermoeden van een nieuw begin.

7. Noem vier kenmerken van het feest van Sint-Maarten.

- lampionnen of andere lichtjes

- liedjes zingen

- bedelen aan de deur

- Sint-Maartensvuur

De boog van Sint maarten tot Maria Lichtmis

Advent is in zekere zin een voorbereidingstijd. In de tijd van het jaar die beleefd wordt als de donkerste tijd van het jaar, verwachten we de komst van het licht. We doen dat in vier stappen van een week. Advent betekent: de binnenkomst, iets anders dan verwachting, maar beide betekenissen spelen door elkaar. Op 1e Advent is alles nog heel pril: één kaarsje in de adventskrans brandt.

Advent begon vroeger op en met Sint Maarten. Hij was de eerste die het Licht van het Christus gebeuren bracht, nu zodanig gevierd dat we een kaarsje in een lantaarntje doen en daarmee in het donker gaan lopen. Sint Maarten zelf trok vanuit Pannonië (Hongarije) via Padua naar Frankrijk. Bij Amiens moet de bekende ontmoeting met de bedelaar hebben plaats gevonden. Hij werd vervolgens bisschop van Tours, een paar honderd kilometer ten zuidwesten van Parijs. Zorgde voor armen en zieken en trok ieder jaar naar het onbekende hoge noorden tot in onze streken om de komst van Christus niet alleen te verkondigen maar ook te laten ervaren door het stichten van kapelletjes en ziekenhuizen.

Als we nu de periode van Sint Maarten tot Kerstmis nemen dan komen we op 43 of 44 dagen. Tot 21 december, de Winterzonnewende, is het precies 40 dagen. Men zegt een heilig getal.

Sint-Maartenstijd (11 november) werd van oudsher gekenmerkt door uitbundige eet- en drinkgelagen. Niet zo verwonderlijk aangezien de slachttijd in november viel en er dus een overvloed was aan eten. Daarom ook de tijd van het jaar dat de gilden en verenigingen hun jaarlijkse feesten hielden. Nog niet helemaal verloren want op de 11^e van de 11^e wordt Prins Carnaval gekozen met rijkelijk bier of wijn.

Sint-Cecilia (22 november) is verbonden met de feestdag van de muzikanten. Dat wil dus zeggen dat alle fanfares, harmonieën en andere muzikale verenigingen rond deze datum hun feest houden.

Amper zijn de feesten rond Cecilia verstild of daar klopt op 25 november **Sint-Catharina** aan. Zij is de patrones van de naaisters en sinds jaar en dag leggen de naaisters op die dag dan ook het werk neer en vieren hun feest zeer uitbundig. In Parijs was het een halve eeuw geleden een dag waarop de straten vol liepen met naaisters en naaistertjes uit de bekende modehuizen.

Op 30 november is de feestdag van **Sint-Andries** en nu een feest van vissers en vishandelaars.

En dan op 1 december, **Sint-Elooi**, feesten van de smeden, de ijzerbewerkers, de hoefsmeden, de koperslagers, de loodgieters, de slotenmakers, de wapensmeden, de goudsmeden, de diamantslijpers, de uurwerkmakers, de landbouwers, de soldaten en de knechten.

Sint-Barbara (4 december) patroonheilige van de mijnwerkers, tunnelgravers, mijnopruimers en vuurwerkmakers. Van gebruikers van vuurwapens, artilleristen, kanonniërs, schutters, soldaten en wapenmakers. Zo wordt zij patrones van allerlei beroepen die met (onvoorziene) dood te maken

hebben, zoals brandweerlieden. Maar ook van doodgravers, begrafenisondernemers en van begraafplaatsen en crematoria. Doordat ze in een toren werd opgesloten is zij ook patrones van architecten, bouwvakarbeiders, metselaars, steenhouwers, timmerlieden en dakdekkers; en van vestingwerken en torens als zodanig. En omdat in torens vaak een klokkenspel hangt ook van beiaardiers, klokkenluiders en klokkengieters.

5 december, **Sinterklaas**, het feest waar de kinderen geboeid naar uitkijken. In rood en goud gekleed komt hij naar de kinderen om hen geschenken te geven. Maar Sinterklaas is niet alleen de heilige man die geschenken brengt, hij komt ook iets halen. Hij komt de dankbaarheid van de kinderen halen om daarmee de komst van het kerstkind voor te bereiden.

De Sint is niet de figuur die plots de deur opengooit en koekjes en snoep in het wilde weg rondstrooit. Hij is niet die enigszins carnavaleske figuur omringd met uitgelaten Zwarte Pieten die de kinderen angst inboezemen.

Hij is een eerbiedwaardige grijsaard, van wie goedheid en heiligheid afstralen. Hij is de man die de ouders en de volwassenen inspireert om de kinderen met goedheid te omringen en dat tastbaar te tonen onder de vorm van geschenken. Het sinterklaasfeest is dan ook een ingetogen feest, dat al volledig de sfeer van de kersttijd ademt. Met een sfeer zoals die vroeger in de kerken te vinden was. Maar waar een heilige sfeer hangt, moet ook plaats zijn voor luim en ontspanning, en dat brengt Zwarte Piet; kort en eenvoudig, zodat hij voor de kinderen niet langer de boeman is. Hij is eerder de figuur die de volwassene nog eens even op zijn plichten komt wijzen, maar dan zo, dat de kinderen er plezier aan beleven. In feite is de goede Sint zowat de laatste in de rij om iemand een feest te bezorgen, al komt er na hem toch nog iemand met lichtjes aandragen: Sint-Lucia.

De naam Lucia is afgeleid het Latijnse lux, dat licht betekent. Dit komt terug in de naamdag van **Sint-Lucia**, 13 december, die in de oude, juliaanse kalender de kortste dag van het jaar was. Sinte Lucia, de lichtbrengster wordt vooral in Zweden dit feest gevierd. Vanwege de legende over haar uitgestoken ogen is Sint Lucia de beschermheilige van blinden en opticiens. Daarnaast is ze de beschermheilige van elektriciens, prostituees en zieke kinderen. Traditioneel vormde de dag het begin van de adventstijd voor Kerstmis. Het feest wordt gevierd met zoete lekkernijen en kaarslicht. Er worden optochten met fakkels of kaarsen gehouden waarin meisjes als de heilige verkleed gaan.

Je ziet, het vasten tussen Sint-Maarten en Kerstmis is niet echt wat je een vasten kan noemen. Het is het ene feest na het andere. Echt ingetogen zijn die donkere dagen voor Kerstmis niet bepaald, het lijkt eerder het tegendeel. Wij kennen het kerstfeest, als laatste in de rij van de winterfeesten, als een ingetogen feest. Weliswaar met heerlijke tafelgenoegens, maar toch, het blijft liefst binnen in huis. Maar dat is een eerder modern verschijnsel, dat samen met "Stille Nacht, Heilige Nacht" in onze samenleving is doorgedrongen.

Er zijn tijden geweest dat Kerstmis een bijzonder uitbundig feest was. Een afspiegeling daarvan vinden we nu in onze manier van Nieuwjaar vieren: knallend vuurwerk en iedereen naar buiten de straat op. Zo was het vroeger ook: tussen Sint-Maarten en Kerstmis zat men niet steeds gezellig binnen bij de haard maar nam men even ijverig aan het sociale buiten-leven deel als op andere momenten van het jaar. Zo beleefden de mensen en ook de kinderen de seizoenen. Men voelde de koude, men schaatste als het vroom, men ging baantje glijden op ijs en sneeuw, en zo meer. Neen, men zat niet binnen in de "gezellige" huiselijke kring, men was buiten. Actief. Vrolijk. Uitbundig.

Zullen wij iets daarvan weer wakker maken door op school in deze donkerste dagen van het jaar juist naar buiten te komen? Niet haastig van de warme auto naar binnen in de warme klas. Neen, eerst buiten de koude ervaren, opwarmen bij het vuur, spelen als op andere dagen en blozende, gezonde kaken krijgen. Ook het licht ervaren, het daagt pas rond acht uur. En mag dat in die drie, vier donkerste weken van het jaar wat feestelijk zijn? Toch wel zeker, wat koffie en warme thee erbij, dan kunnen ook de ouders meedoen. En met elkaar praten. En misschien mee muziek maken. Of gewoon maar wat in het vuur staren en de koude wind in de nek voelen. Maar warm in het gezicht en warm binnenin.

Zo wil Advent ook het sociale aspect wakker en levendig houden. Het is toch maar pas in deze sociale context dat een kerstfeest zinvol kan zijn. Want op de kortste dag van het jaar wordt hij geboren die de mensen tot elkaar brengt. Bereid zijn komst dan ook voor.

Advent begint niet meer met het feest van Sint-Maarten. Het begint op de 4^e zondag vóór Kerstmis. Waar het om gaat in de Kersttijd is het beleven van het Christus gebeuren dat op aarde komt. Dit doen wij door op 4 zondagen achtereenvolgend Advent te vieren. Heel geleidelijk nadert het Kerstlicht de aarde en doordringt zo de 4 natuurrijken: het minerale rijk, het plantenrijk, het dierenrijk en het mensenrijk. De vier Adventszondagen worden daarom verbonden met deze vier natuurrijken: 1e advent – minerale rijk, 2e advent – plantenrijk, 3e advent – dierenrijk, 4e advent – mensenrijk.

We leggen dan bij of onder de adventskrans op eerste advent mineralen: stenen, op tweede advent komen daar planten bij, of in ieder geval van planten afkomstige voorwerpen. Op derde advent materiaal van dieren afkomstig, zoals bijvoorbeeld een plukje schapenwol, als het kan dierfiguren gemaakt van dierlijke stoffen. En op vierde advent komt de mens: dat kan al een menselijke gestalte zijn van bijenwas, maar ook poppen van hout, van stof, of van wat voor materiaal.

Het tijdperk van 40 dagen is een heilig tijdperk. Christus bracht 40 dagen in de woestijn door met vasten; het is dus een periode waarin de mens kan versterven, dat wil zeggen: door geen voedsel te nemen te vergeestelijken. Een even lange periode van 40 dagen kennen we na Kerstmis, we komen dan op 2 februari, vanouds de dag waarop de Kersttijd definitief werd afgesloten met een processie, met het opbranden van de kaarsresten en een vrije dag voor iedereen met kermis en dansen.

Dan gaat de tijd van Epifanie in, wat “lichtschijnselen uit den hoge” betekent, **Driekoningen** (6 januari). Het feest van de aanbidding door de drie wijzen uit het Oosten tot het kind Jezus. Zij zagen de lichtende ziel van de Christus. ‘Driekoningen’ is de traditionele benaming voor wijzen uit het oosten. Matteüs noemt hen in de bijbel ‘magiërs’, priesterwijzen. Zij bestudeerden de stand van de sterren en de loop van de planeten. Uit de stand van die hemellichamen meenden zij aanwijzingen op het spoor te kunnen komen met betrekking tot de toekomst van mens en wereld.

Volgens het bijbelverhaal brachten deze wijzen geschenken mee: goud, wierook en mirre. Aan de hand van het aantal geschenken heeft men het aantal wijzen op drie gesteld. Op drie koningen dag was het lange tijd traditie om met gewijd krijt het nieuwe jaar te schrijven op de deuren, maar daaronder 3 grote letters. C-M-B. Dat was de afkorting van een latijnse zegenspreuk: ‘Christus Mansionem Benedicat’ ofwel ‘Christus zegene deze woning’. In de loop van de achttiende eeuw zijn daaruit in de volksmond de namen van de drie koningen ontstaan; Caspar, Melchior en Balthasar. In nog later tijden worden de wijzen koningen genoemd.

Op deze feestdag wordt een Driekoningenbrood gedeeld met de kinderen. In dit brood zitten twee

witte en 1 zwarte boon verstoppt. De kinderen die de bonen krijgen, zijn die dag de Drie Koningen. De blauwe koning is Balthasar, hij bracht wierook met zich mee. De rode koning is Melchior, hij schonk het kindje rood goud. De groene koning is Caspar, dat is de koning met een donkere huid, hij bracht mirre voor het kindje mee. Deze gaven kunnen ook een symbolische betekenis hebben. Goud staat dan voor inzicht in de goddelijke, geestelijke wereld, wierook voor offerbereidheid en voor de menselijke deugd en mirre voor verbinding van de ziel met het onsterfelijke.

Op 2 februari is het **Maria Lichtmis** – een vrij onbekend feest midden in de stille, ijsblauwe winter. Met kinderen de feesten van het jaar beleven is als het zien van de regenboog; de ene kleur is nog niet vervaagd of de volgende verschijnt. En zonder kinderen (of de kinderlijke blik) ervaren we de regenboog vaak niet eens, omdat we niet verder kijken dan de regen of het grijs van lucht en grond. Ceremonies die diep in het verleden van de mensheid wortelen, bloeien op in het dagelijks leven van het gezin en de klas. Ze kunnen naast het feestelijke karakter, in vele woelige tijden een bron van genezing, bewustwording en spirituele groei zijn.

In de kerk traditie is Maria Lichtmis een afsluiting van de heilige kersttijd, 40 dagen na Kerstmis. Maria, de moeder van Jezus, is de draagster van het goddelijke licht op aarde. Dan wordt een processie gelopen met gezegende kaarsen. Alle moeders worden dan in de kerk herdacht en Maria staat als de moeder der moeders hiervoor symbool. Aan de ene kant hebben we in de kerk Maria als draagster van het goddelijke licht, en aan de andere kant is het zes weken na Kerstmis, oftewel na Maria's bevalling van het kindje Jezus. In navolging werd de traditie dat een vrouw zes weken na haar bevalling naar de kerk ging met een opdracht voor Maria. We moeten hierbij bedenken dat vrouwen vroeger niet bij de doop van hun kinderen konden zijn: baby's werden daags na de geboorte gedoopt en dan lag de moeder nog in het kraambed. Met het speciale bezoek van de moeder aan de kerk en Maria werd het rond gemaakt. Daarmee was ook de kraamtijd definitief afgesloten.

In de natuur verandert in de zes weken na kerst de kleur van de hemel. De zon krijgt meer kracht en daardoor wordt de hemelkleur februariblauw; de symbolische kleur van de mantel van Maria. Het is een heldere hemel, zowel overdag als 's nachts de moeite van het bekijken waard. Die helderheid komt doordat er o.a. nog geen pollen en zaden in de lucht hangen. Die helderheid in de lucht kan aan ons mensen een helderheid van geest geven. Die helderheid van geest is belangrijk, omdat we deze periode bezig zijn met plannen maken; er wordt gezaaid voor de toekomst. Maria is een combinatie van Moederaard en Maria de moeder van Jezus. Gereinigd en doorlicht draagt zij geesteskrachten om aan de wereld te schenken. In helderheid en goddelijke licht komen onze plannen samen in ons hart, ons willen en uiteindelijk in ons handelen.

De kaarsen zijn niet meer nodig om licht te geven; de dagen worden langer. De kaarsstompjes worden aangestoken welke de hele winterperiode speciaal voor dit doel zijn bewaard. Restjes kaarsvet worden gesmolten en in lege walnootschillen geschonken. Deze piepkleine kaarsbootjes worden in een waterbak te drijven gelegd. De viering van het laatste lichtfeest. Na dit feest gaan we ons langzaam opmaken voor de volgende kleur: het lentefeest **Palmpasen**.

Vragen Over Adventsvieringen en daarna

1. Hoe kan je de tijd van advent ook noemen?

2. Wat betekent Advent letterlijk?

3. Wie was vroeger de eerste die het Licht van het Christus gebeuren bracht? En waarmee?

4. Waardoor en waarom werd de Sint-Maartensstijd van oudsher gekenmerkt?

5. Wie vieren feest op Sint-Cecilia, 22 november?

6. Op 25 november het feest van Sint-Catharina, zij is de patrones van?

7. Wat is de oorsprong van Thanksgiving Day?

8. De feestdag van Sint-Andries is vooral van?

9. En Sint-Elooi op 1 december heeft vooral te maken met?

10. Met welke beroepen heeft 4 december, Sint-Barbara, te maken?

.....

.....

11. En op 5 december is Sinterklaas inspiratie voor?

.....

.....

12. Wat kan je als bijdrage zien van Zwarte Piet?

.....

.....

13. Van welke lichtbrengster is 13 december de naamdag?

.....

.....

14. Wat wordt in de Advent tijd ook wakker en levendig gehouden?

.....

.....

15. Wanneer begint de Adventijd precies?

.....

.....

16. Noem de vier natuurrijken waarmee de Adventtijd zich verbind?

.....

.....

17. Wat leggen wij daarom op de jaartafel?

.....

.....

18. Hoe heet de periode na de Kerst en wat betekent dit?

.....

.....

19. Waar komt de naam Driekoningen vandaan?

.....

.....

20. Wat waren die Driekoningen op het spoor?

.....

.....

21. Welke geschenken brachten zij mee?

.....

.....

22. Hoe denken mensen dat wij aan hun namen komen?

.....

.....

.....

.....

23. Wat schonk Melchior en wat is daarvan de symbolische betekenis?

.....

.....

24. Waarvan is 2 februari, Maria Lichtmis het afsluitende feest?

.....

.....

25. Wat is het geschenk dat Moederaarde en Maria de moeder van Jezus geven?

.....

.....

26. Vertel in eigen bewoordingen wat wordt bedoeld met: "In helderheid en goddelijke licht komen onze plannen samen in ons hart, ons willen en uiteindelijk in ons handelen."

.....

.....

.....

.....

.....

.....

27. Hoe wordt het laatste lichtfeest ook wel gevierd?

.....

.....

Vragen en antwoorden Over Adventsvieringen en daarna.

1. Hoe kan je de tijd van advent ook noemen ?

Een voorbereidingstijd op het licht.

2. Wat betekent Advent letterlijk?

De binnenkomst.

3. Wie was vroeger de eerste die het Licht van het Christus gebeuren bracht? En waarmee?

Sint Maarten.

4. Waardoor en waarom werd de Sint-Maartensstijd van oudsher gekenmerkt?

Door uitbundige eet- en drinkgelagen want het was de oogst- en slachttijd.

5. Wie vieren feest op Sint-Cecilia, 22 november?

Muzikanten.

6. Op 25 november het feest van Sint-Catharina, zij is de patrones van?

De naaisters.

7. Wat is de oorsprong van Thanksgiving Day?

Het is een oogstdankfeest.

8. De feestdag van Sint-Andries is vooral van?

De vissers en vishandelaars.

9. En Sint-Elloi op 1 december heeft vooral te maken met?

IJzer en smeden.

10. Met welke beroepen heeft 4 december, Sint-Barbara, te maken?

Beroepen die met (onvoorziene) dood te maken hebben.

11. En op 5 december is Sinterklaas inspiratie voor?

Ouders en volwassenen om de kinderen met goedheid te omringen en dat tastbaar te tonen. En dankbaarheid bij de kinderen te stimuleren.

12. Wat kan je als bijdrage zien van Zwarte Piet?

De figuur die met humor op plichten wijst.

13. Van welke lichtbrengster is 13 december de naamdag?

Sinte Lucia.

14. Wat wordt in de Advent tijd ook wakker en levendig gehouden?

Het sociale aspect.

15. Wanneer begint de Adventtijd precies?

Op de 4e zondag vóór Kerstmis.

16. Noem de vier natuurrijken waarmee de Adventtijd zich verbind?

Minerale rijk, plantenrijk, dierenrijk en mensenrijk.

17. Wat leggen wij daarom op de jaartafel?

1e advent stenen, 2e advent planten, 3e advent dieren en 4e advent de mens.

18. Hoe heet de periode na de Kerst en wat betekent dit?

Epiphanie, "lichtschijnselen uit den hoge".

19. Waar komt de naam Driekoningen vandaan?

Van drie wijzen uit het Oosten die de stand van de sterren en de loop van de planeten bestudeerden.

20. Wat waren die Driekoningen op het spoor?

Aanwijzingen met betrekking tot de toekomst van mens en wereld.

21. Welke geschenken brachten zij mee?

Goud, wierook en mirre.

22. Hoe denken mensen dat wij aan hun namen komen?

Uit de traditie om met gewijd krijt het nieuwe jaar te schrijven op de deuren, maar daaronder 3 grote letters C-M-B. De afkorting van een latijnse zegenspreuk: 'Christus Mansionem Benedicat' ofwel 'Christus zegene deze woning'.

23. Wat schonk Melchior en wat is daarvan de symbolische betekenis?

Rood goud en dat staat voor inzicht in de goddelijke, geestelijke wereld.

24. Waarvan is 2 februari, Maria Lichtmis het afsluitende feest?

Van de heilige kersttijd, 40 dagen na Kerstmis.

25. Wat is het geschenk dat Moederaarde en Maria de moeder van Jezus geven?

Gereinigd en doorlicht draagt zij geesteskrachten om aan de wereld te schenken.

26. Vertel in eigen bewoordingen wat wordt bedoeld met: "In helderheid en goddelijke licht komen onze plannen samen in ons hart, ons willen en uiteindelijk in ons handelen."

Eigen tekst

27. Hoe wordt het laatste lichtfeest ook wel gevierd?

Met restjes gesmolten kaarsvet in lege walnootschillen.

Advent en Sint Nicolaas

De adventstijd begint vier zondagen voor Kerstmis. De Advent is de tijd van voorbereiding op het kerstfeest; de tijd waarin de komst en wederkomst van Jezus Christus wordt verwacht. Het Latijnse woord 'adventus' staat voor komst of komen. Advent: God komt naar ons toe. Ook de voorbereidingstijd op het Kerstfeest, de geboorte van Jezus Christus ruim 2000 jaar geleden. Het begin van de Advent loopt heel vaak gelijk op met alle plezier rondom Sint Nicolaas, de wegbereider voor het Christuskind en beheerder van de hemelse kindervreugde.

De tijd van een nieuw begin

De Germanen zagen deze donkere tijd van het jaar als een nieuw begin. Het oude opruimen. De strijd van Michaël is beëindigd en de verwickelingen rondom Sint Maarten zijn achter de rug. De voorbereiding op nieuw licht dat naar de aarde komt; een tijd van hoopvolle verwachting. Maar eerste op weg naar de langste nacht.

Steeds schaarser licht. Teruggeworpen op jezelf. Wanneer je niet meer wordt afgeleid door wat er zich buiten je afspeelt, moet je je wel met de binnenkant gaan bezighouden. Wanneer je niets meer kunt zien (duisternis) en horen (stilte) rest je niet veel meer dan voelen. Door dit alles onder ogen te zien, door er innerlijk licht op te laten schijnen, kan daar zich iets gaan ontwikkelen. Advent, de stille tijd, waarin het groeiend kaarslicht symbolisch is voor het innerlijk licht dat het aarde-donker kan overwinnen. Met de geboorte van het Kerstkind is dat innerlijk licht op aarde gekomen. Innerlijk licht kan groeien in de mensen.

Op de jaartafel kunnen op iedere adventszondag dingen uit één van de natuurrijken worden gebruikt. Op de eerste adventszondag ligt daar het mineralenrijk met mooie stenen of kristallen. Op de tweede advent komt hier het plantenrijk bij; stukjes mos, plantjes of gedroogde bloemen. Met de derde advent is er ook aandacht voor het dierenrijk; het landschap komt tot leven doordat de verschillende dieren (van hout, vilt of wol) er hun plaats vinden. Rond de tweede advent verschijnen op enige afstand Jozef en Maria. Via de vensterbanken gaan zij op weg naar de jaartafel. Iedere dag zijn zij een beetje dichterbij en staan als mensenrijk op de vierde advent op de jaartafel, 25 december is het Christuskind er.

Op Vrijescholen is een Adventstuin gebruikelijk. In de vorm van een spiraal ligt dennengroen

en binnenin brandt het licht (kaars) waaraan elk kind zijn eigen kaarsje mag aansteken. Zo maakt ieder de beweging naar binnen en vindt daar het licht.

Sint Nicolaas

Hoewel Sint Nicolaas op 6 december jarig is wordt zijn feest op 5 december gevierd. Dit feest is het derde feest dat (samen met Sint Michaël en Sint Maarten) voor de kinderen bijdraagt aan de voorbereiding op het kerstfeest. Omdat Sint Nicolaas in de tijd komt dat de eerste Adventskaars wordt aangestoken, en de verwachting van de komst van het kerstkind begint, kan hij ook gezien worden als wegbereider voor het Christuskind en beheerder van de hemelse kindervreugde. Sint Nicolaas kan ook beleefd worden als de beschermer van de jonge, creatieve mogelijkheden van het kind in onszelf. Piet is zijn metgezel.

Het gaat erom het kind in onszelf te vinden, de heelheid van het kind. Het kind in ons, is ons hogere Zelf. Het is de 2e mens in ons. Sint Nicolaas heeft die heelheid bereikt, met Piet, daarom is hij een goed Heiligman, een helend mens voor zijn omgeving en wordt hij overal samen met het kind afgebeeld, want: De twee één maken = heel maken.

Buiten gelijk maken aan binnen is héél maken, boven gelijk aan onder en omgekeerd is heel maken, het vrouwelijke en het mannelijke tot één maken is heel maken. De kunst van het heel maken leert ons Sint Nicolaas. Hemel en aarde verbinden. Het geschenkje dat uit de hemel (door de schoorsteen) in de schoen terechtkomt is daar een beeld van.

En de rol van een surprise bij de viering van Sint Nicolaas? Een surprise is een uiterlijk geschenkje met een geheime betekenis (of oerbeeld) er binnenin verborgen. Voorbeeld: een suikerhart als uiterlijk beeld van innerlijke liefde en kracht. Uiterlijk en innerlijk vormen een eenheid. Zelfs in de rondgestrooide pepernoten kunnen wij een oerbeeld herkennen: het zaad dat Wodan (in de oude Germaanse tijd) over de velden strooide.

Eenheid: De ideeën voor een ander krijgen we via onze hersenen (boven). Om deze ideeën uit te kunnen voeren hebben we via onze wil de handen en voeten nodig (onder). En omgekeerd is het noodzakelijk dat wát we doen (onder) ook begrijpen (boven). Boven en onder vormen een eenheid. De mannelijke kwaliteit in ons, is onze activiteit van het ons naar buiten richten, het geven, het spreken, de beweging. De vrouwelijke kwaliteit in ons is het vermogen om te ontvangen, het omvatten, het luisteren en de innerlijke rust. Brengen we deze kwaliteiten in evenwicht dan hebben we het mannelijk en het vrouwelijk in ons tot één en hetzelfde gemaakt, tot een eenheid = heelheid en klaar voor het Kerstfeest.

Vragen Advent en Sint Nicolaas

1. Wanneer begint de adventstijd?

.....

2. Vertel in je eigen woorden waar de adventstijd voor staat.

.....

.....

.....

3. Wat wordt bedoeld met de zin 'de voorbereiding op nieuw licht dat naar de aarde komt'?

.....

4. Beschrijf wat er gebeurt er je niet meer wordt afgeleid door wat er zich buiten je afspeelt.

.....

5. Wat kan zich ontwikkelen als je niets meer kunt zien (duisternis) en horen (stilte) maar alleen voelen?

.....

6. Welke natuurrijken zie je tijdens de Advent achtereenvolgens verschijnen op de jaartafel?

.....

7. Leg in jouw woorden uit wat een Adventstuin is?

.....

.....

.....

8. Hoe kan Sint Nicolaas worden gezien?

.....

.....

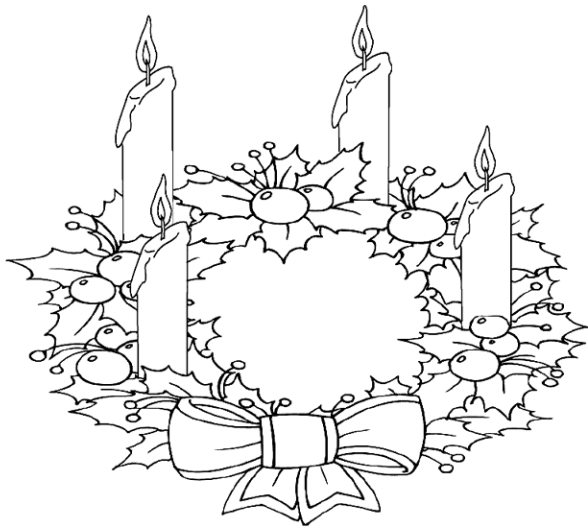
9. Hoe kan je Sint Nicolaas beleven?

.....

.....

10. Waar is het geschenkje dat uit de hemel in de schoen terechtkomt een beeld van?

11. Schrijf precies op wat er in de tekst staat dat een surprise is?

Vragen en antwoorden Advent en Sint Nicolaas

1. Wanneer begint de adventstijd?

Vier zondagen voor Kerstmis.

2. Vertel in je eigen woorden waar de adventstijd voor staat.

Eigen tekst.

3. Wat wordt bedoeld met de zin 'de voorbereiding op nieuw licht dat naar de aarde komt'?

Een tijd van hoopvolle verwachting.

4. Beschrijf wat er gebeurt er je niet meer wordt afgeleid door wat er zich buiten je afspeelt.

Dan moet je je wel met de binnenkant gaan bezighouden.

5. Wat kan zich ontwikkelen als je niets meer kunt zien (duisternis) en horen (stilte) maar alleen voelen?

Innerlijk licht.

6. Welke natuurrijken zie je tijdens de Advent achtereenvolgens verschijnen op de jaartafel?

Het mineralenrijk, het plantenrijk, het dierenrijk en het mensenrijk.

7. Leg in jouw woorden uit wat een Adventstuin is?

Eigen tekst.

8. Hoe kan Sint Nicolaas worden gezien?

Als wegbereider voor het Christuskind en beheerder van de hemelse kindervreugde.

9. Hoe kan je Sint Nicolaas beleven?

Als beschermer van de jonge, creatieve mogelijkheden van het kind in onszelf.

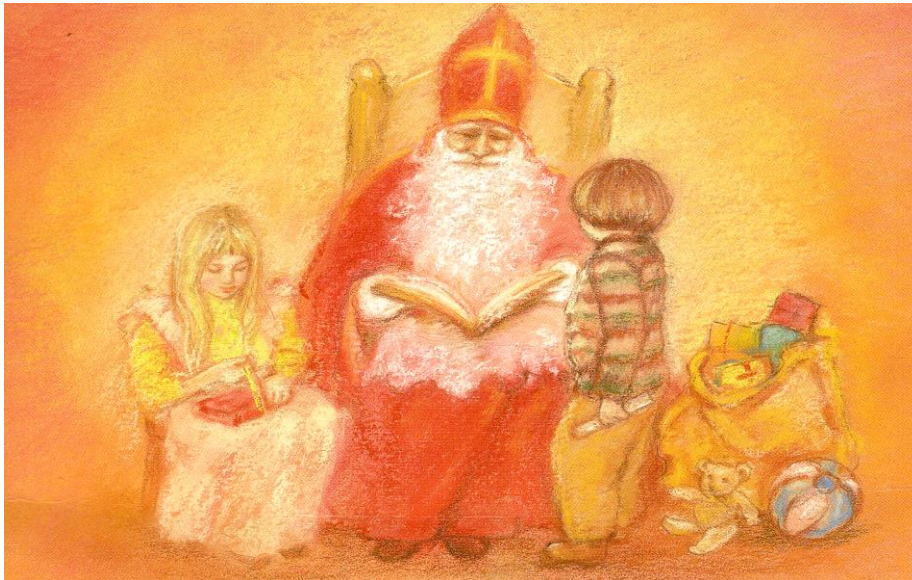
10. Waar is het geschenkje dat uit de hemel in de schoen terechtkomt een beeld van?

Heel maken, van twee één maken, buiten gelijk maken aan binnen, boven gelijk aan onder, het vrouwelijke en het mannelijke tot één maken.

11. Wat staat in de tekst dat een surprise is?

Een surprise is een uiterlijk geschenkje met een geheime betekenis of oerbeeld er binnen in verborgen.

Van invloed op het Sint-Nicolaas feest

Gefronste wenkbrauwen

Naar het Sint-Nicolaasfeest heb ik soms met gefronste wenkbrauwen gekeken; het is een aardig feest maar wat met die 'ouderwetse' gebruiken, kinderen die voor de gek worden gehouden, voeding aan racistisch en karikaturaal denken, zo veel mogelijk cadeaus: dát is het belangrijkste, is het een feest dat vooral bestaat vooral voor de commercie? Of is het goed om op een lagere school toch even stil te staan bij wat echt van invloed is op het Sint-Nicolaas feest...

Positieve invloed

Het Sint-Nicolaas feest is een uitnodiging om te kijken naar ieders goede en minder goede eigenschappen van het afgelopen jaar. Het benadrukt goede eigenschappen met een cadeau als stimulans, het laat stilstaan bij wat te verbeteren is, sluit een periode af en kan beginnen aan een (symbolisch) nieuwe periode; de advent en het kerstfeest.

Het Sint-Nicolaas feest is een gezins- en familiefeest bij uitstek; het geeft de gelegenheid, om een bepaalde (on)hebbelijkheid van iemand op een milde, humoristische manier te kijk te zetten en daarna ook een pluim te geven om op de goede manier weer verder te kunnen gaan. Kijkende naar de geschiedenis blijkt dat Sint-Nicolaas altijd bekend is geweest met de goede en slechte eigenschappen van de mens; Dat hij de mensen kan aanmoedigen om op goede voet door te gaan en kan aandringen op verbetering; En hij is vergevingsgezind en vooral vruchtbaar, geeft iedereen een kans om weer opnieuw te beginnen. Maar waar komt een volksfeest met zulke gedachten vandaan?

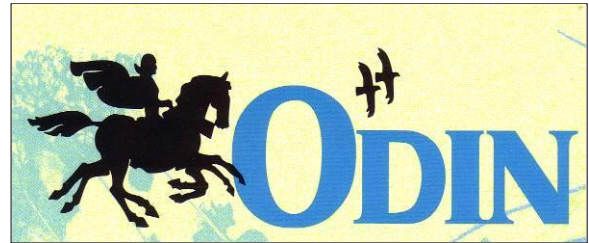

De invloed van Odin

Interessant zijn de overeenkomsten met Odin, de belangrijkste Oud Scandinavische god en meester van het godengeslacht Asen. Bij de Germanen ook Wodan geheten.

Vanuit zijn woning in de hemel ziet hij alles wat op aarde gebeurt. Hij was de heer van de mensen, de god van oorlog en dood, tevens

van wijsheid en dichtkunst maar vooral de god van vruchtbaarheid. Onafscheidelijk van Odin is zijn achtvoetig paard, Sleipnir hierop reed hij door de hemel, en zijn twee zwarte raven, Hugin en Munin. De twee zwarte raven vlogen 's ochtends uit en zwierven over de aarde om 's avonds, gezeten op Wodan zijn schouders, hem in te fluisteren wat zij gehoord en gezien hadden over de goede en slechte eigenschappen van de mensen... Odin werd bijgestaan door knechtje Eckhard, ook wel Oel genoemd.

Germaanse invloed

Door de Germanen werd Odin Wodan genoemd en voorgesteld als een grote, rijzige gestalte; witte baard, wijde rode mantel en een breedgerande muts, in zijn hand een speer en aan een vinger een wonderbare gouden ring en hij kende de goede en slechte eigenschappen van de mens.

- Paard over de daken

Het door de lucht rijden van Wodan op zijn paard zie je weer terug in het ons nu bekende plaatje van Sint-Nicolaas op zijn schimmel die loopt over de daken.

- Zware Piet

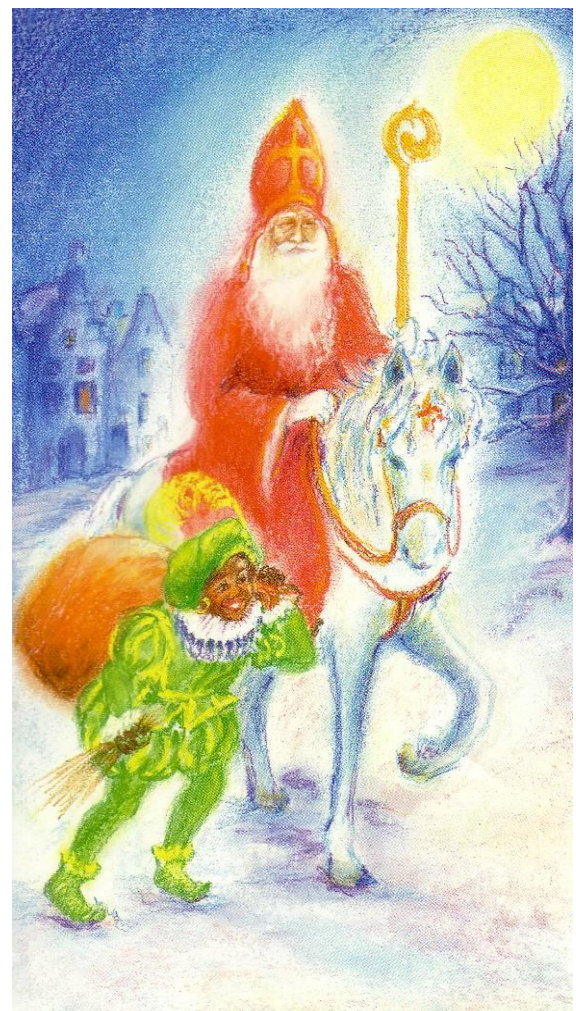
De knecht Eckhard is te herleiden tot zwarte Piet. Maar waarschijnlijk kunnen hiervoor beter de *twee zwarte raven* als inspiratiebron worden gezien; niet alleen door hun kleur, maar vooral omdat zij Wodan op de hoogte hielden van het gedrag en de eigenschappen van de mensen door hem deze 's avonds in te fluisteren. Net zoals nu de zwarte Pieten die Sint-Nicolaas informeren over het gedrag van de mensen.

- Uiterlijk van Sint-Nicolaas

Een rijzige gestalte, witte baard en rode mantel van Wodan. Zelfs de staf is te herleiden tot de speer van Wodan. Dat een speer was mét een slang in de top...

- De schoorsteen en het geheugen

De Germanen zagen het gat in het dak, de schoorsteen, als de verbindingsweg van hun wereld met de geestes- (geheugen) wereld. Dat de oppergod Wodan van alles goed op de hoogte was en een goed geheugen had kwam door dit gat in het dak en dankzij de zwarte raven. Sint-Nicolaas is nog steeds van alles goed op de hoogte. Hij haalt dit uit een zijn grote boek; een soort "geheugen".

- Schoen-zetten en de roe

Het zetten van de schoen kan je symbolisch zien voor het ontvangen van beloning of terechtwijzing, precies zoals het past naar aanleiding van de weg die is gegaan of het nog te volgen levenspad. Opvallend is ook dat de Germanen de takken van de hazelaar gebruikten als gevoelig instrument om aardstralen op te speuren. Een enkele aanraking met deze "gevoelige" tak zou al stimulerend kunnen zijn en positieve energie kunnen geven: ligt hier de oorsprong van de bij ons bekende roe? Met de komst van het Christendom werd Wodan langzaam maar zeker naar de achtergrond gedrukt. Omdat het geloof van de Germanen erg diep geworteld was werd het Wodan-feest niet afgeschaft, maar samengevoegd met een ander feest; de sterfdag van de heilige Sint-Nicolaas.

- Beïnvloed door vruchtbaarheidsriten

De vruchtbaarheid was een steeds terugkerende zorg van oude samenlevingen. De winter was een donkere en zorgelijke periode, die vaak werd gezien als de tijd waarin de vruchtbaarheidsgod Wodan sliep of dood was. De algemeen geldende mening was dat men Wodan op verschillende manieren nieuw leven kon schenken of op zijn minst wat hulp kon bieden.

- Strooigoed en snoepgoed

Het brengen van vruchtbaarheidsoffers aan Wodan zou uiteindelijk hebben geleid tot de wortels en het stro die wij nu klaarzetten voor het paard van Sinterklaas. Ook de marsepeinen varkens en andere suikerbeesten zijn onschuldige varianten op de oorspronkelijke offers. Nu we het toch over snoep hebben wat te denken van de zak met strooigoed en het uitstrooien van pepernoten als vruchtbaarheidsriten door Wodan god van de vruchtbaarheid?

Beïnvloed door de tijd

De geschiedenis met echte bisschoppen:

270-342 *Sint-Nicolaas* leeft in zuidwest Turkije en was de Bisschop van Myra. In die tijd sprak men daar Grieks en zo is *Nikos Laos* te vertalen als *overwinnaar van het volk*. Van hem zijn verschillende wonderen bekend die uitgroeien tot legenden.

500- 564 In deze tijd leeft een tweede *Sint-Nicolaas* die Bisschop is van Pinora en later abt van het klooster Sion. Hij is vooral bekend om zijn strijd voor gerechtigheid, tegen armoede en onderdrukking en geeft daarmee voeding aan de verhalen en legenden van zijn naamgenoot. Deze oud-bisschop gaat dood op 10 december 564.

Dan nemen kerken en kloosters zijn bekendheid over:

700 *Sint-Nicolaas* is inmiddels een heilige in de Griekse kerk en via de Hanze steden wordt hij bekend in Rusland en de Russische kerk als *Nicola de barmhartige*.

800 De eerste Sint-Nicolaas kerken in Rome, Napels en Ravenna.

1050 Een eigen kapel voor Sint-Nicolaas in Nijmegen.

1057 Praalgraf met gebeente van Sint-Nicolaas, uit Turkije, in de Italiaanse stad Bari.

1163 In Utrecht de eerste "Klaaskerk" en 6 december wordt feestdag van Sint-Nicolaas.

1200 Onder de Duitse Keizer Otto II veel nieuwe Sint-Nicolaaskerken en -kloosters.

1306 Ook in Amsterdam een Sint-Nicolaaskerk.

Nog meer geschiedenis uit Amsterdam:

- 1500 In Amsterdam is ieder jaar de Sint-Nicolaasmarkt op de Dam; kraampjes met koek en snoep, de kinderen trekken in groepen rond en zingen liedjes.
- 1600 De protestanten vinden dit feest maar niks en de Nicolaas viering verdwijnt uit de kerk. In Amsterdam is zelfs een periode met straatverbod tijdens de Sint-Nicolaas tijd met boete betaling als je speculaaspoppen verkoopt; afgoderij. Alleen binnenshuis is de Sint-Nicolaas viering toegestaan.
- 1850 De Amsterdamse onderwijzer J. Schenkman schrijft het eerste boekje over Sinterklaas.
- 1888 In Amsterdam wordt een nieuwe Sint-Nicolaaskerk gebouwd, ook scholen krijgen zijn naam.
- 1934 Voor het eerst komt Sint-Nicolaas in Amsterdam aan land bij de Sint-Nicolaaskerk.

De invloed van de bisschop van Myra en herkenbaarheid van kerk

De **kleding** van de bisschop van Myra is binnen kerk en bij Sint-Nicolaas heel herkenbaar:

Albe = wit linnen onderkleed

Als symbool voor reinheid en puurheid.

Clingel = lang wollen koord om het middel

Als symbool voor zelfbeheersing en kuisheid.

Stola = smalle strook rode stof om de hals

Als symbool voor het juk van verantwoordelijkheid.

Mantel = rood, liefde en onverschrokkenheid van de martelaren

Als symbool voor de mantel der liefde en waardigheid.

Mijter = Oosterse hoofdbedekking met opening aan de bovenkant om het contact met het hogere te symboliseren, vanaf de 10^e eeuw

alleen voor een Paus maar vanaf de

12^e eeuw ook voor bisschoppen.

Vanuit de kerk wordt Sint-Nicolaas als

patroonheilige gezien van:

- Landen en steden

= Rusland, Amsterdam en Kampen.

- Groepen mensen

= misdienaars, kinderen, scholieren, jonge vrouwen, pelgrims, reizigers, advocaten, rechters, notarissen, kooplui, apothekers, waarden, wijnhandelaren, zeelui, matrozen, vissers, molenaars, bakkers, zaadhandelaars, slagers, bierbrouwers, jeneverstokers, boeren, wevers, stoffenverkopers, steengroevenarbeiders, steenhouwers, kaarsenmakers, brandweer, gevangenen, knopenmakers, prostituees.

- Als patroonheilige tegen

= watersnood, zeegevaar, dieven.

- Als patroonheilige voor

= een gelukkig huwelijk en het terugkrijgen van gestolen goederen.

- Sint-Nicolaas in andere landen en kerken:

In Kroatië heeft Sint-Nicolaas een lichtblauwe mantel met sterren en komt hij uit de hemel.

In Oostenrijk wordt Sint-Nicolaas begeleid door engelen.

In Tsjechië en Slowakije heeft Sint-Nicolaas een duivel en een engel bij zich; de engel deelt het lekkers uit.

In Orthodoxe kerken is Sint-Nicolaas een engelachtig wezen, dat soms de gedaante aanneemt van een mens.

Beïnvloed door oude legenden

In de meeste oude Sint Nicolaas legenden vallen drie onderwerpen op; attent maken op goed en verkeerd handelen, hulp bieden aan in nood verkerende, God eren.

Bruidsschat en huwelijk	Zeelieden	Kinderen
Sint-Nicolaas heeft rijke ouders maar die sterven als hij jong is (285 na Chr.). Regelmatig schenkt hij geld aan de armen door dit 's nachts via het raam naar binnen te gooien. <i>Ons netje met chocoladegeld?</i> In zijn stad leeft een gezin met drie meisjes dat erg arm is en de vader vraagt zich af of de eer van de meisjes houdbaar is met een lege maag. Geld voor een bruidsschat heeft hij niet dus ze kunnen nooit trouwen. Sint-Nicolaas hoort dit en gooit 's nachts een zak met geld door het raam. Deze 1^e zak weerhoudt de ouders ervan om hun dochters aan vreemde mannen uit te lenen. Een 2^e zak helpt de meisjes aan een bruidsschat. En de 3^e zak met geld diende ter ere Gods. Maar in die derde nacht ligt de vader op de loer en hij gaat de wegsluitende stille weldoener achterna, pakt hem beet en ziet tot zijn schrik dat het Sint-Nicolaas is. Met veel tranen bedankt hij hem en zegt nooit meer zulke slechte gedachten te zullen hebben voor zijn dochters. Hij is enorm blij dat Sint-Nicolaas zijn dochters kan laten trouwen.	Sint-Nicolaas gaat op reis per schip (300 na Chr.) en komt in een storm terecht. Een van de matrozen klimt in de mast om de touwen goed vast te maken. Hij valt uit de mast, komt neer op het dek en is dood. Tijdens de storm heeft niemand de gelegenheid om naar de matroos te kijken. Sint-Nicolaas zorgt ervoor dat de storm weer gaat liggen. Dan komt iedereen naar de matroos en Sint-Nicolaas bidt voor hem. Nu blijkt dat de matroos leeft en opstaat. <i>Patroonheilige van o.a. reizigers, havensteden, vissers en zeelieden?</i>	Op de verjaardag van Sint-Nicolaas (800 na Chr.) wordt in op het Griekse eiland Kreta een kind geroofd en als slaafje verkocht. Het jaar daarop horen zijn ouders buiten de honden blaffen en als zij gaan kijken staat hun zoontje er weer. Deze vertelt dat Sint-Nicolaas hem heeft gehaald en teruggebracht naar Kreta. <i>Oorsprong van zwarte piet?</i> Drie schooljongens verdwalen in een Frans bos (1100). Zij worden opgenomen in een eenzame herberg en krijgen daar eten en drinken. Als de vrouw van de herbergier hun naar bed brengt vindt zij in hun kleren enkele goudstukken. Dat vertelt zij aan haar man. Door hebzucht gedreven vermoordt de herbergier de kinderen, snijdt ze in stukken en legt ze in een vat met pek. Niet lang daarna komt Sint-Nicolaas in dezelfde herberg en vraagt of de herbergier hem wat te eten wil geven. De herbergier gaat naar de kelder waar de voorraad bewaard wordt en Sint-Nicolaas loopt met hem mee. Bij het vat gekomen laat Sint-Nicolaas de drie knaapjes uit de dood herrijzen. Waarschijnlijk is dit verhaal weer terug te voeren naar een heel oud Grieks verhaal waarin Sint-Nicolaas drie ter dood

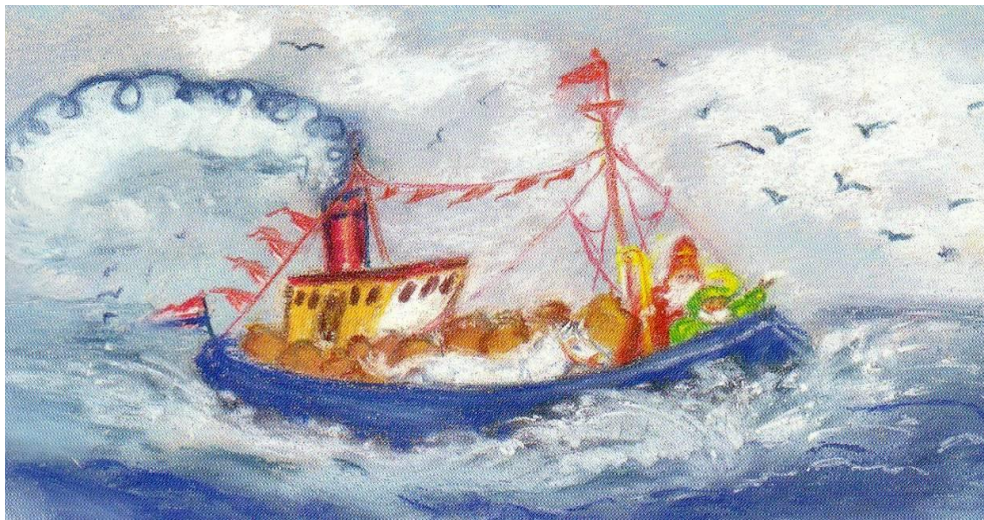

<i>Komt hier de goed-huwelijk-maker vandaan, de patroonheilige van een gelukkig huwelijk en de speculaaspop met vrijer?</i>		veroordeelde zeevarende bevrijdt door hun onschuld te bewijzen. <i>Patroonheilige van o.a. kinderen, waarden en slagers!</i>
---	--	---

De invloed van meester Schenkman

- Spanje

Dat deze Amsterdamse onderwijzer rond 1850 voor het eerst de stoomboot uit Spanje heeft laten komen is vast te danken aan zijn tijd waarin veel handelsschepen via of uit Spanje kwamen met kostbaarheden en lekkernijen. Dan was het meteen logisch om te verwijzen naar nog een gewoonte uit die tijd van Spaanse kooplieden om een Moors knaapje in huis nemen en mee te pronken. Door de vrouwen van die kooplieden werd het knaapje keurig aangekleed en opgedoft. En hoe mooier hij er uitzag, hoe meer indruk op de andere kooplieden werd gemaakt.

- Suikergoed en marsepein

De suikerbeesten werden in die tijd als taferversiering bij rijke mensen gebruikt. Suiker, honing en amandelen (marsepein) waren nieuwe en gewilde lekkernijen in die tijd. Met sinterklaas wordt iemand rijmend een spiegel voorgehouden met een stuk marsepein in de mond, net als Odin ooit de gave van het dichten kreeg door mede (honing) te eten. Marsepeinen figuren zoals varkens, worsten en later ook vruchten waren symbolen voor geluk en materiele voorspoed.

- Speculaaspoppen

Als een meisje een speculaaspop kreeg met een vrijer erop dan wist ze dat iemand haar leuk vond. Raadde zij de goede persoon dan konden ze wat 'krijgen'.

Zo verloor de nu bekende goed-heilig-man dan zijn bemiddeling. In het oud Nederlands was het goed-hylik-man = goed-hylik-maker. Hylik is huwelijk, een **goed-huwelijk-maker**.

- De chocolade letter

In kloosterscholen leerde je schrijven met losse letters van brooddeeg die je later mocht opeten. De cadeautjes van Sint-Nicolaas voor een kind waren bedekt door een laken met daarop een broodletter welke hoorde bij de naam van het kind, later van chocolade.

Vragen 'Van invloed op het Sint-Nicolaas feest'

1. Wat benadrukt het feest van Sint Nikolaas?

.....

2. Er zijn overeenkomsten met Odin. Noem de twee belangrijkste;

.....

.....

3. Hoe dachten de Germanen dat zij een verbindingsweg hadden met hun goden?

.....

4. Hoe werd het Griekse Nikos Laos vertaald?

.....

5. Via welke weg komt Nederland rond 700 in aanraking met Sint Nicolaas?

.....

6. Waarom heeft de mijter van Sint Nicolaas aan de bovenkant een opening?

.....

7. In de meeste oude Sint Nicolaas legenden vallen drie onderwerpen op, welke zijn dat?

.....

.....

8. Hoe komt het dat een Amsterdamse onderwijzer zoveel invloed op ons Nederlands Sint Nicolaas feest heeft?

.....

9. Odin kreeg ooit de gave van het dichten door mede (honing) te eten. Hoe zien wij dat terug in het Sint Nikolaasfeest?

.....

.....

10. Waar komt waarschijnlijk het gebruik van een chocoladeletter vandaag?

.....

Vragen en antwoorden 'Van invloed op het Sint-Nicolaas feest'

1. Wat benadrukt het feest van Sint Nikolaas?

De benadrukt goede eigenschappen.

2. Er zijn overeenkomsten met Odin. Noem de twee belangrijkste;

Een paard en twee zwarte raven die hem in het oor fluisterden over de goede en slechte eigenschappen van de mensen.

3. Hoe dachten de Germanen dat zij een verbindingsweg hadden met hun goden?

Het gat in het dak, de schoorsteen.

4. Hoe werd het Griekse Nikos Laos vertaald?

Als overwinnaar van het volk.

5. Via welke weg komt Nederland rond 700 in aanraking met Sint Nicolaas?

Kerken en kloosters.

6. Waarom heeft de mijter van Sint Nicolaas aan de bovenkant een opening?

Om het contact met het hogere te symboliseren.

7. In de meeste oude Sint Nicolaas legenden vallen drie onderwerpen op, welke zijn dat?

Attent maken op goed en verkeerd handelen, hulp bieden aan in nood verkerende, God eren.

8. Hoe komt het dat een Amsterdamse onderwijzer zoveel invloed op ons Nederlands Sint Nicolaas feest heeft?

Omdat hij het eerste boekje over Sinterklaas schrijft.

9. Odin kreeg ooit de gave van het dichten door mede (honing) te eten. Hoe zien wij dat terug in het Sint Nikolaasfeest?

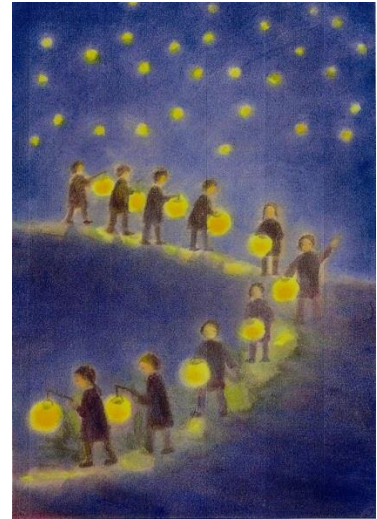
Met sinterklaas wordt iemand rijmend een spiegel voorgehouden met een stuk marsepein in de mond.

10. Waar komt waarschijnlijk het gebruik van een chocoladeletter vandaag?

In kloosterscholen leerde je schrijven met losse letters van brooddeeg die je later mocht opeten. De cadeautjes van Sint-Nicolaas voor een kind waren bedekt door een laken met daarop een broodletter welke hoorde bij de naam van het kind, later van chocolade.

Gestolde fasen in de evolutie 'Kersttijd'

De gedachte bestaat dat in de Kerstnacht engelen uit de goddelijke wereld dichtbij komen. Dichtbij om in ons mensen hun krachten te laten binnenstromen. Zo kunnen de barsten met de goddelijke wereld herstellen. Barsten die in de loop van het jaar zijn optreden. Veroorzaakt door onze eigen negatieve gedachten, gevoelens en daden.

Een open, ontvangende houding en stemming hiervoor is er niet zomaar. De Adventstijd biedt hiertoe een mogelijkheid. De periode tussen het Michaelfeest en Kerstmis is zo wie zo al een tijd van naar binnen gaan. Ook de natuur laat zien dat krachten zich terugtrekken. We moeten het zélf doen. Uit onszélf de impuls om ons met de goddelijke wereld te verbinden.

Negatieve krachten willen vóór alles voorkomen dat wij ons innerlijk verbinden met de goddelijke wereld. Opvallende is de commercie en de onrust die kenmerkend zijn voor de tijd vóór Kerst; Black Friday, koopavonden, feesten, grote cadeaus. Als moderne mensen zijn wij ons nauwelijks bewust van het bestaan van negatieve krachten en de wijze waarop zij in ons inwerken.

In de mysteriescholen in het oude Griekenland oefende men het niet laten inwerken van negatieve krachten. In de periode van oktober tot januari werkten de leerlingen aan wakker te zijn en zich verantwoordelijk te voelen voor de inwerking en de verleidingen van het boze. De krachten van het boze kunnen overwonnen worden door ze te herkennen, er mee te leren omgaan én in jezelf sterke eigenschappen te ontwikkelen. Plato noemde hiervoor vier deugden; gerechtigheid, moed, wijsheid en maathouden. Zo kan je proberen je open te stellen voor en te verbinden met dat wat uit hemelhoogten in ons innerlijk naar ons toekomt.

De Germanen zagen deze donkere tijd van het jaar als een nieuw begin. Al 't oude werd opgeruimd. De strijd van Michaël beëindigd. De adventstijd begint op de 4de zondag voor Kerstmis. Het woord Advent komt uit het Latijn, van 'adventus', dat 'komst' betekent. De voorbereiding op nieuw licht dat naar de aarde komt; een tijd van hoopvolle verwachting. Maar eerst op weg naar de langste nacht. Steeds schaarser wordt het licht. Teruggeworpen op jezelf. Wanneer je niet meer wordt afgeleid door wat er zich buiten je afspeelt, moet je je wel met de binnenkant gaan bezighouden. Wanneer je niets meer kunt zien (duisternis) en horen (stilte) rest je niet veel meer dan voelen. Door dit alles onder ogen te zien, door er innerlijk licht op te laten schijnen, kan daar zich iets gaan ontwikkelen.

Advent, de stille tijd, waarin het groeiend kaarslicht symbolisch is voor het innerlijk licht dat het aarde-donker kan overwinnen. Met de geboorte van het Kerstkind is dat innerlijk licht op aarde gekomen, om te groeien in de mensen.

Op de jaartafel kunnen elke adventszondag dingen uit één van de natuurrijken worden verzameld. Op de eerste advent het *mineralenrijk* met mooie stenen of kristallen. De tweede advent is voor het *plantenrijk*; stukjes mos, plantjes of gedroogde bloemen. Op de derde advent is er aandacht voor het *dierenrijk*; het landschap komt tot leven doordat de verschillende dieren er hun plaats vinden. Rond de tweede advent verschijnen ook Jozef en Maria op het toneel, maar via de schoorsteen, vensterbanken en kasten trekken zij door de kamer op weg naar de stal die op de seizoenstafel staat. Iedere dag of avond worden ze een klein beetje verplaatst.

Steen, plant en dier, ze behoren tot onze directe omgeving. Het Kerstkind wordt geboren en dieren, planten en stenen (de rijken der natuur) staan 'peet'. De drie natuurrijken, stenen, planten en dieren, die vóór het verschijnen van de mens op aarde ontstonden worden beschouwd als deel van zijn evolutie. De mens is uit het dierenrijk voortgekomen, dit laatste zou dan weer uit het plantenrijk zijn ontstaan en dit weer uit het minerale rijk. De mens is nooit een dier, nooit een plant en nooit een mineraal geweest, maar heeft het dierenstadium, plantenstadium en minerale stadium doorlopen.

Dit doet denken aan een gedicht van Christian Morgenstern 'Die Fusswaschung':

Ich danke dir, du stummer Stein, und neige mich zu dir hernieder: Ich schulde dir mein Pflanzensein.	Hoe dank ik U, Gij stille steen, en neig ik nederig mij tot U: aan U dank ik mijn planten-zijn.
Ich danke euch, ihr Grund und Flor, und bücke mich zu euch hernieder: Ihr halft zum Tiere mir empor.	Ik breng U dank, Gij plant en steen en maak een buiging naar U heen: het dieren-zijn viel mij ten deel.
Ich danke euch, Stein, Kraut und Tier, und beuge mich zu euch hernieder: Ihr halft mir alle drei zu Mir.	Ik dank U, steen en plant en dier, en buk mij diep voor U terneer: door U pas kwam ik tot mij zelf.
Wir danken dir, du Menschenkind, und lassen fromm uns vor dir nieder: weil dadurch, dass du bist, wir sind.	Wij danken U, Gij mensenkind, en knielen, liefdevol en vroom: want door Uw komen zijn wij hier.
Es dankt aus aller Gottheit Ein- und aller Gottheit Vielfalt wieder. In Dank verschlingt sich alles Sein.	Zo dankt het een het ander steeds en alles telkens weer elkander: het zijn omvat slechts dankbaarheid.

Het is waardevol als de mens de rijken van steen, plant en dier weer leren te begrijpen.

Dat de mens leert dankbaar te zijn en op de juiste manier met ze om leert gaan. Wat dit laatste betreft is het goed om rond kerstmis te denken wat wij mensen de dieren, planten en mineralen aandoen. Even terug naar de eerste zinnen, toen gezegd werd dat de rijken 'peet staan' bij de geboorte van datgene, dat de bron kan worden van hun 'bevrijding'.

Vragen en antwoorden Gestolde fasen in de evolutie 'Kersttijd'

1. Als de gedachte bestaat dat in de Kerstnacht engelen uit de goddelijke wereld dichtbij komen zodat in ons mensen hun krachten kunnen binnenstromen wat kan er dan worden hersteld?

.....

.....

2. Waar zouden die barsten door kunnen worden veroorzaakt?

.....

.....

3. Welke mogelijkheid biedt ons dan de Adventstijd?

.....

.....

4. Wat willen negatieve krachten vóór alles voorkomen?

.....

.....

5. Waardoor wordt in ons huidig bestaan die mogelijkheid verstoord?

.....

.....

6. Welke deugden noemde Plato om de krachten van het boze te herkennen, er mee om te gaan én in jezelf sterke eigenschappen te ontwikkelen?

.....

.....

7. Probeer in jouw woorden uit te leggen wat voor jou de zin betekent; "Advent, de stille tijd, waarin het groeiend kaarslicht symbolisch is voor het innerlijk licht dat het aarde-donker kan overwinnen?"

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Vragen en antwoorden Gestolde fasen in de evolutie 'Kersttijd'

1. Als de gedachte bestaat dat in de Kerstnacht engelen uit de goddelijke wereld dichtbij komen zodat in ons mensen hun krachten kunnen binnenstromen wat kan er dan worden hersteld?

De barsten met de goddelijke wereld. Barsten die in de loop van het jaar zijn optreden.

2. Waar zouden die barsten door kunnen worden veroorzaakt?

Door onze eigen negatieve gedachten, gevoelens en daden.

3. Welke mogelijkheid biedt ons dan de Adventstijd?

De mogelijkheid om een open, ontvangende houding en stemming te krijgen om naar ons zelf te kijken.

4. Wat willen negatieve krachten vóór alles voorkomen?

Dat wij ons innerlijk verbinden met de goddelijke wereld.

5. Waardoor wordt in ons huidig bestaan die mogelijkheid verstoord?

Door de commercie en de onrust die kenmerkend zijn voor de tijd vóór Kerst; Black Friday, koopavonden, feesten, grote cadeaus.

6. Welke deugden noemde Plato om de krachten van het boze te herkennen, er mee om te gaan én in jezelf sterke eigenschappen te ontwikkelen?

Gerechtigheid, moed, wijsheid en maathouden.

7. Probeer in jouw woorden uit te leggen wat voor jou de zin betekent; "Advent, de stille tijd, waarin het groeiend kaarslicht symbolisch is voor het innerlijk licht dat het aarde-donker kan overwinnen?"

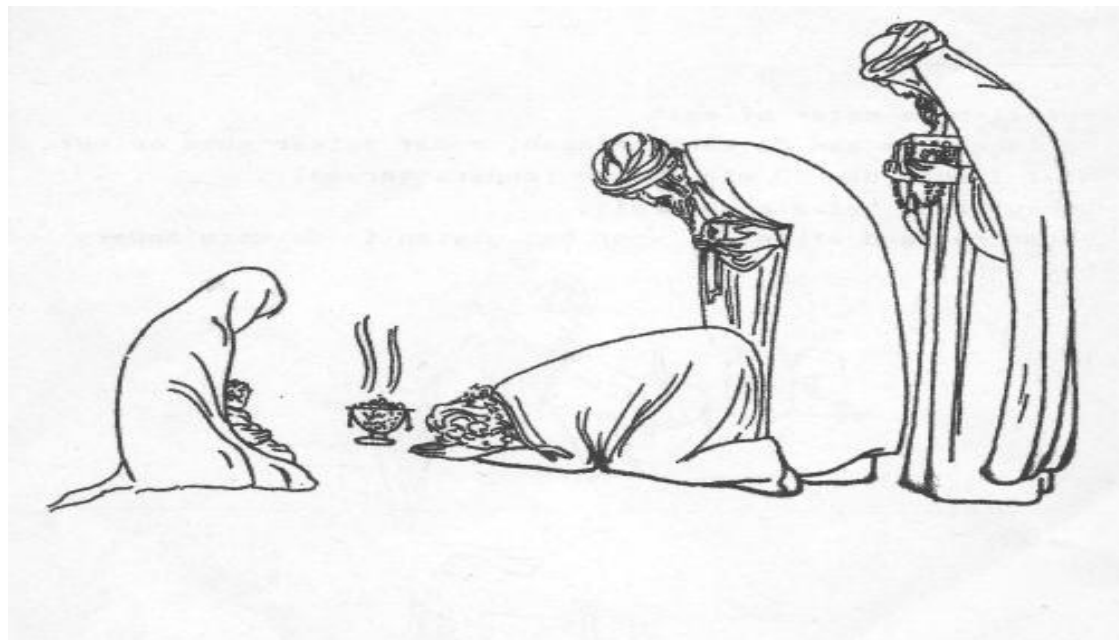
Drie Koningen

Drie Koningen, zo worden de wijzen/tovenaars uit het Oosten genoemd, die volgens het verhaal van Mattheüs een ster volgden tot in Bethlehem. Met het plan om Jezus te begroeten als de pasgeboren koning der Joden en hem hun geschenken aan te bieden; goud, wierook en mirre.

Kaspar, Melchior en Balthasar zijn vertegenwoordigers van groepen mensen. Het zijn de herders die de herder eren in het Kind. Het zijn de koningen die de koning eren in hetzelfde Kind. Het goud symboliseert de koninklijke macht, de wierook de vluchtigheid van de wereldse macht en de mirre, de balsem die bij begrafenisrituelen wordt gebruikt, staat voor het sterfelijk zijn. In een andere gedachtegang kunnen we de mirre zien als symbool van het terugdringen van het zintuiglijke leven, de wierook als het scheppen van innerlijke ruimte voor het zich ontwikkelende zielenleven en het goud als symbool van de innerlijke liefde.

Het driekoningenfeest wordt gevierd op 6 januari (Epifanie). Er bestaat een gewoonte om driekoningenbrood of de bonenkoek te eten. Wie de boon aantreft is die dag koning. In Italië wordt Drie Koningen gevierd als ons Sinterklaasfeest. De Russisch Orthodoxe Kerk viert dan het kerstfeest.

Kerstmis kan je zien als het feest van de drievoudige geboorte: Het Jezuskind, het zonnekind van Moeder Aarde en ons eigen Ik of het lichtwezen. Deze drie samen kunnen in ons hart voor een bijzondere ervaring zorgen. Na kerstmis volgen 12 heilige nachten. Deze nachten zijn donker en stil. Ook merk je niet dat de dagen al lengen. In het midden valt oudejaarsavond; met veel knallen en ander vuurwerk werden de duistere krachten of demonen weggejaagd. Het nieuwe jaar biedt ons een mogelijkheid om opnieuw te beginnen. Januari is een periode van bezinning en rust om kracht en ideeën te verzamelen voor het nieuwe jaar en we beginnen weer met frisse moed en idealen. We zien dit ook in de natuur terug; de velden zijn nog kaal, het is grijs en de grond breekt door het vriezen en vernieuwt zich. Het is een tijd voor ons om geestelijk geïnspireerd te worden door de goddelijke vonk, die met Kerstmis in ons ontstoken is. Ook om te overdenken wat geweest is en hoe de nieuwe ideeën de komende tijd ingevuld gaan worden. Na de heilige nachten is het op 6 januari Driekoningen.

De drie koningen worden soms de drie wijzen genoemd. In voorchristelijke tijden waren de leiders van een volk vaak ook koningen en ingewijde priesters; wijzen dus. Volgens oude afbeeldingen en beschrijvingen gelden voor de gewaden van de koningen speciale kleuren.

Rood voor koning Melchior die het goud offerde. Hij vertegenwoordigt het denken, de macht en de wijsheid. Blauw voor koning Balthasar, die wierook bracht. Hij representeert het voelen, het liefdevolle hart. Groen voor koning Casper die mirre aanbood. Hij is het willen, bestendigt en overwint de dood. Elke koning kan ons een voorbeeld zijn.

Driekoningen is een belangrijk feest. Met dit feest gaan we zelf op weg met de nieuw geschonken kracht of het licht die we met Kerstmis in ons geboren hebben laten worden en waar we de afgelopen dagen ideeën, inspiratie en kracht voor hebben opgedaan. De tijd van werken en uitvoeren komt er (bijna) aan.

Behalve de dag van Driekoningen is 6 januari ook de dag waarop we gedenken dat Jezus dertig jaar na zijn geboorte door Johannes de Doper in de Jordaan gedoopt werd. Epifanie (= verschijning) wordt het genoemd. Nadat Hij deze doop door onderdompeling had ontvangen, daalde er een witte duif uit de hemel op hem neer. De duif staat voor vrede, maar meer nog voor het geestelijke. Niet toevallig begon hierna Christus pas echt aan zijn werk op aarde.

Vragen Drie Koningen

1. Wat zijn de namen van de Drie Koningen?

.....

2. Wat eren de Drie Koningen?

.....

3. Waar staat het goud symbool voor?

.....

4. Waar staat de wierook symbool voor?

.....

.....

5. Waar staat mirre symbool voor?

.....

.....

6. Wat wordt bedoeld met 'drievoudige geboorte' tijdens kerstmis?

.....

.....

7. Wat is januari voor een periode?

.....

.....

.....

.....

.....

8. De rode koning Melchior vertegenwoordigt?

.....

9. De blauwe koning Balthasar representeert?

.....

10. De groene koning Casper is het...?

.....

Vragen en antwoorden Drie Koningen

1. Wat zijn de namen van de Drie Koningen?

Kaspar, Melchior en Balthasar

2. Wat eren de Drie Koningen?

De koning in het Kind

3. Waar staat het goud symbool voor?

Het goud symboliseert de koninklijke macht maar is ook een symbool van de innerlijke liefde.

4. Waar staat de wierook symbool voor?

De wierook symboliseert de vluchtigheid van de wereldse macht maar ook het scheppen van innerlijke ruimte voor het zich ontwikkelende zieleleven.

5. Waar staat mirre symbool voor?

Mirre, de balsem die bij begrafenisrituelen wordt gebruikt, staat voor het sterfelijk zijn maar is ook symbool van het terugdringen van het zintuigelijke leven.

6. Wat wordt bedoeld met 'drievoudige geboorte' tijdens kerstmis?

De geboorte van het Jezuskind, het zonnekind van Moeder Aarde en ons eigen Ik of het lichtwezen.

7. Wat is januari voor een periode?

Januari is een periode van bezinning en rust om kracht en ideeën te verzamelen voor het nieuwe jaar en we beginnen weer met frisse moed en idealen.

8. De rode koning Melchior vertegenwoordigt?

Het denken, de macht en de wijsheid.

9. De blauwe koning Balthasar representeert?

Het voelen, het liefdevolle hart.

10. De groene koning Casper is het?

Willen, bestendigt en overwint de dood.

Maria-Lichtmis

In de Sint-Maarten tijd, de voorbereidingstijd op kerstmis, dragen wij ons harte-licht in een pompoen. In de kerstboom (de mensen-levensboom) schitterden onze lichtjes als één groot Christuslicht. Bij Maria Lichtmis dragen wij de lichtende vlam van ons hart opnieuw de wereld in. Dit maakt de dag waarop de kersttijd wordt afgesloten: Maria-Lichtmis op 2 februari.

Bij Maria-lichtmis laten wij het lichtelement terugkomen in het gebruik om alle kaarsenrestjes op water te laten drijven. Het water is het symbool van de aardse levenskracht. Moeder aarde die het nieuwe Licht draagt en Maria als beeld van verzoening, reiniging en draagster van het Licht. Maar het is eigenlijk een heel oud heidens feest dat 'verchristelijkt' werd.

Februari was oorspronkelijk de laatste maand van het jaar. De naam komt ook van het Latijnse 'februa', wat reiniging betekent. Bij de Grieken bestond in het vroege voorjaar het feest van Demeter; de God-moeder. Bij de Germanen en Kelten was het Freya en het grote joelfeest werd ter ere van haar in februari gevierd. Bij de Romeinen was in februari het feest van Ceres, godin van land- en graanbouw, beschaving, vruchtbaarheid en het huwelijk. Zij werd aanbeden als de moeder der Goden of Magna Mater. De Romeinen hielden daarbij een optocht met brandende fakkels ter nagedachtenis van Ceres, die de hele nacht met fakkels haar geroofde dochter had gezocht. Zo zie je bij oude culturen feesten met licht in februari voorkomen tijdens westerse en noordse erediensten; de aarde ontwaakt, het licht komt terug.

Ook bij het Joodse geloof bestond iets soortgelijks. Bij de Joden is het feest Maria-lichtmis gebaseerd op een oud gebruik waarbij vrouwen in de tempel een lam of twee duiven offerden; 40 dagen na de geboorte van een kind. Dit om zich volgens de voorschriften van Moses te zuiveren van het contact dat tijdens de geboorte van hun kind met een goddelijke energie was geweest.

Iets dergelijks nam de Christelijke kerk over. Om de dag te gedenken dat Maria dit offer deed werd door paus Celasius eind 5e eeuw een feestdag in het leven geroepen. Het is opmerkelijk dat pas in de 4e eeuw werd vastgesteld dat Jezus op 25 december geboren was en dus 40 dagen later, op 2 februari, het Maria-Lichtmis feest gevierd kon worden. Maar nu had 'de kerk' in het voorjaar net zo'n feestdag als de 'heidenen' die onderworpen moesten worden.

In het Oost-Romeinse Rijk bestond een voorjaars feestdag waar de nadruk niet lag op Maria, maar op Jezus. Het feest heette er 'Ypapanti' = 'Ontmoeting'. Men denkt dat hiermee werd bedoeld de ontmoeting van Jezus met zijn volk in een drietal ontmoetingen: met de herders; met de drie wijzen uit het oosten; en met Simeon en Anna. De Ypapanite-feesten zijn in de 7de eeuw van het Oost-Romeinse Rijk overgenomen. Maria Lichtmis werd daar het eerste Mariafeest waarvoor processies werden georganiseerd met brandende kaarsen. In het westen is het feest later doorgedrongen; in Rome en Milaan vierde men het in de 7e eeuw; in Frankrijk, Duitsland en Engeland in de 8e eeuw, in Spanje in de 11e eeuw.

De wijding van de kaarsen duikt pas op in de 10e eeuw: in Frankrijk en Duitsland en bereikt Rome eerst in de 12e eeuw. Tegelijk komt de nadruk hier meer op Maria te liggen: het feest gaat dan ook heten Purificatio (= 'reiniging' en wel 'van Maria'). Niet omdat zij vies was maar diep religieus; de scheppingskracht van God werd concreet beleefd in het bloed. Bij aanraking was er contact met mysteries die te groot en te 'schoon' voor de mens waren.

Woord betekenis van Maria Lichtmis;

'Maria' wordt gezien als de moeder van Jezus;

'mis' is een oud woord voor eucharistieviering;

'Lichtmis' duidt erop dat een mis vooral gekenmerkt werd door veel (kaars-) licht;

'Maria-Lichtmis' geeft aan dat het een mis betrof met veel (kaars-) licht ter ere van Maria.

Het is in ieder geval een feest van het steeds sterker wordende daglicht. Want een oud volksgezegde luidt: "Na Kerstmis wordt het daglicht een hanensprong lichter, na Nieuwjaar een hertensprong, en met Maria Lichtmis een heel uur". En vroeger werkten handwerkslieden na de 2^e februari alleen nog maar bij daglicht. Hierbij past dan ook het gezegde "Maria blaast het lichtje uit en Michael steekt het lichtje weer aan."

En na het kerstfeest heeft men altijd kleine stompjes kaars over. Daarom zie je vooral in de kleuter en lagere klassen met Maria Lichtmis lichtjes in notendopjes drijven in een schaal met water, als overgang naar de vruchtbaarheidsfeesten. De kleuters mogen die dag ook hun liefste popje meebrengen. Ze verzorgen hun popje zoals Maria voor het Jezus-kindje zorgde. En elke kleuter maakt in een kom, met een zelf meegenomen kloppertje, een pannenkoekendeeg. De juffen bakken er pannenkoeken mee. Daarna is het heerlijk smullen.

Bij Maria Lichtmis horen traditiegetrouw pannenkoeken. Uit Vlaanderen komt de spreuk: "Al is het vrouwtje nog zo arm, bij lichtmis zet zij haar pannetje warm."

Vragen Maria Lichtmis

1. Hoe wordt het 'licht' ook wel uitgelegd tijdens Maria Lichtmis?

.....

2. Leg uit waarom een lichtfeest in het voorjaar niet alleen bij de Christelijke kerk hoort?

.....

.....

.....

.....

.....

3. Wat was één van de redenen voor de Christelijk kerk om het feest van Maria Lichtmis in te stellen?

.....

.....

4. Waarom heette in het Oost-Romeinse Rijk het voorjaars feest Ypapanite?

.....

5. Sinds wanneer is de wijding van kaarsen bij Maria-Lichtmis gaan horen?

.....

6. Waar komt het woord Maria Lichtmis vandaan?

.....

.....

.....

.....

7. Wat wordt bedoeld met het oude volksgezegde: "Na Kerstmis wordt het daglicht een hanensprong lichter, na Nieuwjaar een hertensprong, en met Maria Lichtmis een heel uur."

.....

8. Wat zou bedoeld worden met: "Al is het vrouwtje nog zo arm, bij lichtmis zet zij haar pannetje warm."

.....

.....

.....

.....

.....

Vragen en antwoorden Maria Lichtmis

1. Hoe wordt het 'licht' ook wel uitgelegd tijdens Maria Lichtmis?

Als de lichtende vlam van ons hart die wij opnieuw de wereld indragen.

2. Leg uit waarom een lichtfeest in het voorjaar niet alleen bij de Christelijke kerk hoort?

In het voorjaar bestond bij de Grieken het feest van Demeter, bij de Germanen en Kelten bestond het joelfeest ter ere van Freya, bij de Romeinen het feest van Ceres, godin van land- en graanbouw, beschaving, vruchtbaarheid en het huwelijk. Zo zie je bij oude culturen feesten met licht in februari voorkomen tijdens westerse en noordse erediensten; de aarde ontwaakt, het licht komt terug.

3. Wat was één van de redenen voor de Christelijk kerk om het feest van Maria Lichtmis in te stellen?

Nu was er in het voorjaar net zo'n feestdag als de heidenen hadden waarmee zij onderworpen moesten worden.

4. Waarom heette in het Oost-Romeinse Rijk het voorjaars feest Ypapanite?

Ypapanti = ontmoeting, de ontmoeting van Jezus met zijn volk in een drietal andere ontmoetingen.

5. Sinds wanneer is de wijding van kaarsen bij Maria-Lichtmis gaan horen?

In de 10e eeuw in Frankrijk en Duitsland.

6. Waar komt het woord Maria Lichtmis vandaan?

'Maria' wordt gezien als de moeder van Jezus;

'mis' is een oud woord voor eucharistieviering;

'Lichtmis' duidt erop dat een mis vooral gekenmerkt werd door veel (kaars-) licht;

'Maria-Lichtmis' geeft aan dat het een mis betrof met veel (kaars-) licht ter ere van Maria.

7. Wat wordt bedoeld met het oude volksgezegde: "Na Kerstmis wordt het daglicht een hanensprong lichter, na Nieuwjaar een hertensprong, en met Maria Lichtmis een heel uur."

Het steeds sterker wordende daglicht.

8. Wat zou bedoeld worden met: "Al is het vrouwtje nog zo arm, bij lichtmis zet zij haar pannetje warm."

Eigen tekst

Carnaval

Met Carnaval springen we even uit de band, verkleden ons en verschuilen ons achter maskers en rollen. We doorbreken dagelijkse gewoontes op een speelse, humoristische en feestelijke manier. Met Carnaval keren we van alles om.

Elk jaar is het Carnavalsfeest aanleiding voor plezier. Zowel volwassenen als kinderen verkleden en schminken zich en gaan plezier makend en dansend door de gangen of over straat met muziek en speciale carnavalsliedjes. Er wordt een prins Carnaval gekozen, soms ook een prinses Carnaval, plus een Raad van Elf. In veel plaatsen worden optochten met praalwagens gehouden. Hele steden en dorpen krijgen even een andere naam; zo heet Den Bosch die dagen Oeteldonk, Breda Kielegat, Bergen op Zoom Krabbegat en Nijmegen Knotsenburg. Het carnavalsfeest laat zo haar uitgelaten en spottend karakter zien.

Al héél erg lang geleden werden aan het einde van de winter feesten gevierd omdat Koning Winter weg ging en al het nieuwe weer kon groeien. Nog langer geleden waren er voorjaarsfeesten in Mesopotamië, Egypte, bij de Grieken en de Romeinen. Feesten met verkleedpartijen, een korte periode van chaos en zomaar uit het volk aangestelde koningen.

In Nederland werden tijdens de middeleeuwen luidruchtige voorjaars-feesten gevierd met veel eten en drank om vervolgens de vastentijd in te kunnen gaan als voorbereiding op Pasen. Wat dat betreft is het grappig dat het woord 'carnaval' iets zegt over die feesten en het daarop volgende vasten: carne levale betekent nl vlees weg. In Europa kreeg rond de zeventiende eeuw Carnaval als kenmerken vermommingen, rondgangen, de instelling van een spotheerschappij met een eigen prinsen plus uitbundig eten en drinken.

In Nederland was het gewoon dat Carnaval gevierd werd op 'vastenavond'. Tijdens de vastentijd die na Carnaval volgde mocht geen vlees, snoep en lekkernijen worden gegeten. Kinderen bewaarden hun snoepjes in een vastentrommeltje. Alleen op zondag mochten ze daar een snoepje uithalen. De rest bewaarden de kinderen tot na de vasten. Het vasten begon op Aswoensdag. Dan gingen de gelovigen naar de kerk en kregen een askruisje op het voorhoofd. Daarbij sprak de priester de tekst uit: 'Gedenk mens, dat gij stof zijt en tot stof zult wederkeren.'

Vastenavond (dinsdag) is dus de avond vóór de vasten. Om die reden gingen de mensen zich op die avond flink te buiten aan drank en lekkernijen. Tegenwoordig is de periode van Carnaval niet meer één avond maar vier à vijf dagen. Het feest begint meestal al op vrijdagavond en duurt tot dinsdag middernacht. De juiste dag van Carnaval houdt verband met Pasen. Het Paasfeest is op de eerste zondag na de eerste volle maan ná 21 maart. De vastenperiode duurt veertig dagen, carnaval begint dus 40 dagen voor Pasen.

Als laatste nog het 'alaaf', waarom is dit een algemene carnavalskreet of carnavalsgroet? Betekent het *al af* gewoon elf? Elf was het getal der dwazen, zelfs het woord gekkengetal heeft precies elf letters. Tijdens Carnaval bestaat een raad van elf. Met het getal 11 ben je net niet goed want het is 1 minder dan 12 en 12 is het getal van juist wel precies goed. Of betekent alaf dat vóór de vastentijd alle eten en drinken op zijn? Want in het Keulse dialect staat 'al af' voor alles weg. Als alles weg is, is alles schoon, en kunnen wij ná het Carnavalsfeest opnieuw beginnen en zijn klaar voor de vastentijd als voorbereiding op Pasen.

Vragen Carnaval

1. Waarom hebben sommige dorpen en steden in Nederland met carnaval een ander naam?

.....

.....

.....

2. Wat gebeurde er tijdens de voorjaarsfeesten in Egypte, Griekenland en bij de Romeinen?

.....

.....

.....

.....

3. En hoe ging dit in Nederland tijdens de middeleeuwen?

.....

.....

.....

.....

4. Een vastentrommeltje werd gebruikt voor?

.....

.....

5. Vastenavond is iets anders dan as woensdag omdat...

.....

.....

.....

.....

6. Hoe wordt de datum van carnaval bepaald?

.....

.....

7. Waar komt de carnavalsgroet alaaf vandaan?

.....

.....

.....

.....

Vragen en antwoorden Carnaval

1. Waarom hebben sommige dorpen en steden in Nederland met carnaval een ander naam?

Om zo het uitgelaten en spottend karakter te laten zien.

2. Wat gebeurde er tijdens de voorjaarsfeesten in Egypte, Griekenland en bij de Romeinen?

Dan waren er feesten met verkleedpartijen, een korte periode van chaos en zomaar uit het volk aangestelde koningen.

3. En hoe ging dit in Nederland tijdens de middeleeuwen?

Luidruchtige voorjaars-feesten met veel eten en drank.

4. Een vastentrommeltje werd gebruikt voor?

Snoepjes te bewaren.

5. Vastenavond is iets anders dan as woensdag omdat...

Vastenavond was uitbundig en as woensdag was het begin van het vasten.

6. Hoe wordt de datum van carnaval bepaald?

Veertig dagen vóór Pasen.

7. Waar komt de carnavalsgroet alaaf vandaan?

Misschien is het de alf als het getal der dwazen. En misschien is het alles op en schoon om aan de vastentijd te kunnen beginnen.

Palmpasen en Pasen

Pasen wordt gevierd op de zondag na de eerste volle maan in de lente (na 21 maart). Daarom verschilt de datum per jaar, maar wel altijd op een zondag. Pasen heeft een duidelijke heidense, Joodse en christelijke oorsprong.

Heidense oorsprong

Soemeriers, Germanen en Kelten vierden een feest ter ere van de godin van de sensuele liefde of vruchtbaarheid: Ishtar, Astarte of Eastre. Met wilde feesten werd gevierd dat de zon terugkwam en de natuur ontwaakte uit de winterse dood. De symbolen van deze godin waren het ei en de haas.

Joodse oorsprong

De Israëlieten vieren met Pesach, het Paasfeest, de bevrijding uit 400 jaar slavernij in Egypte. Met Pesach herdenken zij de uittocht uit Egypte onder aanvoering van Mozes. Ter ere hiervan werden lammetjes geslacht en speciaal brood gegeten. Mozes, als baby gevonden door de dochter van de Egyptische farao, wordt grootgebracht binnen de Koninklijke familie maar moet vluchten wanneer hij bij het verdedigen van een (joodse) slaaf een Egyptenaar doodt. Mozes krijgt vervolgens van zijn God de opdracht zijn volk, de joden, te bevrijden van de eeuwenlange onderdrukking door de Egyptenaren. Met hulp van zijn God, die als waarschuwing vele rampen en plagen laat plaatsvinden, laten de Egyptenaren tenslotte het joodse volk gaan.

Christelijke oorsprong

Voor christenen is Pasen een belangrijk feest. Vooraf op Goede Vrijdag wordt teruggedacht aan een moment in de geschiedenis waarop Jezus van Nazareth aan een kruis werd gehangen en ter dood werd gebracht. Wanneer de volgelingen van Christus enige dagen na de kruisiging het lichaam van Jezus willen balsemen, treffen zij zijn graf leeg aan. Hij is uit de dood opgestaan. Met Pasen wordt sindsdien door christenen de wederopstanding van Jezus gevierd. Op de zondag na de eerste volle maan in de lente.

Het ei

Het maakt niet uit of je de heidense of christelijke versie van het feest voor ogen hebt. Het ei is bijna overal ter wereld symbool van de opstanding en daarmee hét symbool voor Pasen. Al eeuwenlang worden eieren beschilderd.

De Egyptenaren schilderden eieren in lentekleuren en gaven die als geschenk aan hun dierbaren om de heropleving van de natuur te vieren. Ongeveer 5.000 jaar geleden schonken de Perzen beschilderde kippeneieren aan elkaar als geluksbrengers. De Romeinen braken op de eerste dag van de lente eieren en geloofden dat dit de lucht reinigde. Vanuit niet-christelijk oogpunt waren de heldere kleuren waarmee eieren werden beschilderd een weerspiegeling van het zonlicht in de lente. Er werden vroeger al eierolwedstrijden gehouden en eieren werden uitgewisseld tussen geliefden. In de Middeleeuwen werden eieren aan bedienden cadeau gedaan.

Het verstoppertje van eieren hebben we te danken aan de oude gewoonte om eieren in akkers te begraven om deze vruchtbaar te maken. Nog steeds staan ouders op Paaszondag voor dag en dauw op om eieren te verstoppertje die de kinderen even later met veel plezier en fanatisme mogen zoeken.

De (paas-)haas

De haas wordt sterk verbonden met de lente en symboliseert de vruchtbaarheid. Het was het lievelingsdier van de Germaanse godin van de lente Ostara / Eostre of Eastre. De paashaas is wel een heel bijzonder dier. Niet alleen is hij onzichtbaar, maar ook zou hij een gouden vacht hebben. Niet zo vreemd dat over zijn ontstaan verschillende verhalen de ronde doen. Net als het ei, is de haas - vanwege zijn voortplantingsdrang - te zien als vruchtbaarheidssymbool. Het konijn had wellicht ook gekund maar dit diertje werd pas sinds de Middeleeuwen in ons land gesignaleerd.

Een Duitse traditie wil dat het snoepgoed verstopt wordt voor de kinderen door een onzichtbaar wit konijn. Het is er de gewoonte om op de avond voor Pasen een nestje klaar te maken in de tuin. Daarin wordt dan een worteltje gelegd voor de Paashaas. 's Nachts doet deze zijn ronde door de tuinen en laat paaseitjes en andere snoepjes in de nestjes achter. De volgende morgen gaan de kinderen dan op zoek gaan naar deze nestjes. Het eerste eetbare paashaasje werd begin 1800 in Duitsland gemaakt van deeg en suiker.

Aswoensdag

Aswoensdag, de woensdag na Carnaval, luidt het begin in van veertig dagen vasten tot aan Paaszaterdag. Een tijd van bezinning: wat is belangrijk in het leven? In de kerk wordt een askruisje op het voorhoofd aangebracht. De as is gemaakt van de palmtakjes van het jaar ervoor en wordt gezegend. De as herinnert mensen eraan dat ze sterfelijk zijn ('tot as zullen wederkeren'). Daarnaast is as vruchtbaar en reinigend.

Palmzondag: grote schoonmaak

De zondag voor Pasen is het Palmzondag en tijd voor de grote schoonmaak. Alles moet voor Pasen op zijn 'paasbest' zijn. Met name in Rooms-katholieke streken trekken kinderen op Palmzondag met een palmpasenstok in optocht door dorpen en steden. De stokken werden gezegend en mee naar huis genomen als bescherming tegen onheil. Liedjes werden gezongen: "Palm palm Pasen, ei koerei, over ene zondag, krijgen wij een ei, 1 ei is geen ei, twee ei is een half ei, drie ei is een paasei" en de stok of andere Paas presentjes werden gebracht bij ouden van dagen. In ruil hiervoor krijgen de kinderen meestal iets lekkers of geld.

Palmpasenoptocht is ontstaan door een vermenging van een kerkelijk gebruik (de herdenking van de intocht van Jezus in Jeruzalem) en de niet-kerkelijke meiboomviering (het ronddragen van de meiboom ten teken van de naderende lente). Vroeger liepen er ook volwassenen mee en maakte een Palmezel deel uit van de optocht. Na de hervorming in Noordwest-Europa werd Palmpasen echter verboden, omdat het een Rooms feest was.

De Palmpasenstok

De Palmpasenstok heeft de vorm van een kruis en wordt met een aantal traditionele symbolen versierd. Allereerst de groene takjes (meestal buxus). Deze verwijzen naar de intocht van Jezus, die op een ezeltje Jeruzalem binnen reed. Hij werd hierbij ingehaald door mensen die hem met palmtakken toezwaaiden. Maar ook ronde vormen (kransen) worden gebruikt, als symbool van de kringloop van het jaar en van het leven.

Bovenop de stok wordt een haantje van brooddeeg geprikt. De haan is het symbool van Jezus; hij kraait als de zon opkomt, maakt je wakker en vertelt je dat het licht eraan komt. Bovendien draaien haantjes op kerktorens hun snavel tegen de wind: een vogel met durf. Een andere verklaring is dat het haantje verwijst naar Petrus. Voordat de haan kraaide had hij drie keer gezegd dat hij Jezus niet kende. Deeg is daarnaast een teken van leven en kiemkracht. Het snoepgoed, de vruchten en suikereitjes die tenslotte aan de stok wordt gehangen, geeft aan dat Palmpasen een feest is.

Witte Donderdag

De donderdag voor Pasen is de dag van het Laatste Avondmaal. Tijdens het avondmaal voorspelde Jezus zijn twaalf discipelen het verraad van Judas en de verloochening door Petrus. De paus spreekt op deze dag zijn zegen uit; 'urbi et orbi' uit (Latijn: voor de stad -Rome- en voor de wereld). Boetelingen worden weer tot de kerk toegelaten en gevangenen krijgen kwijtschelding van hun straf. Vanaf dat moment tot Paaszondag zwijgen de kerkklokken. In de Katholieke kerk wordt het Christuskruis met een wit doek afgedekt.

Goede Vrijdag

Deze vrijdag is bekend als Goede Vrijdag en staat, ondanks de misleidende naam, in het teken van droefheid. Het lijden van Jezus en zijn opoffering voor de mensheid worden herdacht door christenen. Op deze dag wordt streng gevast en verzamelt men zich om drie uur in de kerk voor de kruisweg voor een oefening van devotie

Paaszaterdag

Op Paaszaterdag (stille of heilige zaterdag) om 12 uur 's middags eindigt de vastenperiode die begint op Aswoensdag. Christenen herdenken dan de wederopstanding van Jezus. Op zaterdagochtend werd eeuwen lang het nieuwe licht en het nieuwe water gewijd. Achterin de kerk kon iedereen vers gewijd water halen om mee naar huis te nemen. Het wijwater werd gebruikt om het net schoongemaakte huis te zegenen. Meestal was het wijwater gratis, maar soms gaf men in ruil hiervoor gekookte eieren die aan de armen konden worden uitgedeeld.

Het paasvuur

Het paasvuur stamt uit de heidense oorsprong van ons Paasfeest. Vroeger werden op heuveltoppen vuren aangestoken om de demonen van de winter te verjagen. Vuur staat al eeuwen lang symbool voor reiniging en vruchtbaarheid.

Paaszondag

Paaszondag is een feestdag die in veel gezinnen begint met het verstoppen en zoeken van paaseieren. Gevolgd door een uitgebreid Paasontbijt of Paasbrunch, met eiergerechten, een Paasstol en roomboter in de vorm van een lam. Paaseieren maken duidelijk hoe voorchristelijke, heidense elementen opduiken in onze gewoonten. Ook de paastakken met kleine eitjes zijn een overblijfsel van de heilige-boom cultus uit de Germaanse traditie.

'Sta op' uit het meer der omstandigheden

Met Pasen vieren we dat de steeds warmer wordende zon met zijn licht, de natuur uit de 'dood' opwekt, de planten laat groeien en bloeien. We vieren de opstanding van de levenskrachten, die de Christus, als heiland of genezer, door de dood heen in de opstanding overwonnen heeft. Elk jaar opnieuw kunnen we op deze 'opstanding van levenskrachten' vertrouwen. Pasen kan een stimulans zijn om los te komen van alle omstandigheden, beslommeringen en tegenslagen. 'Op te staan uit het meer der omstandigheden'. Pasen als begin van het nieuwe.

Vragen Pasen

1. Wanneer wordt Pasen gevierd?

2. Maak duidelijk door welke invloeden ons Paasfeest is ontstaan?

3. Hoe komt het dat wij met Pasen paaseieren en een paashaas hebben?

4. Waarom verstoppen wij eieren in de tuin?

5. Wat is Aswoensdag?

6. Wat zijn de symbolen van de Palmpasenstok?

7. Waar staat de Goede Vrijdag voor?

.....

8. Wat herdenken christenen op de Paaszaterdag?

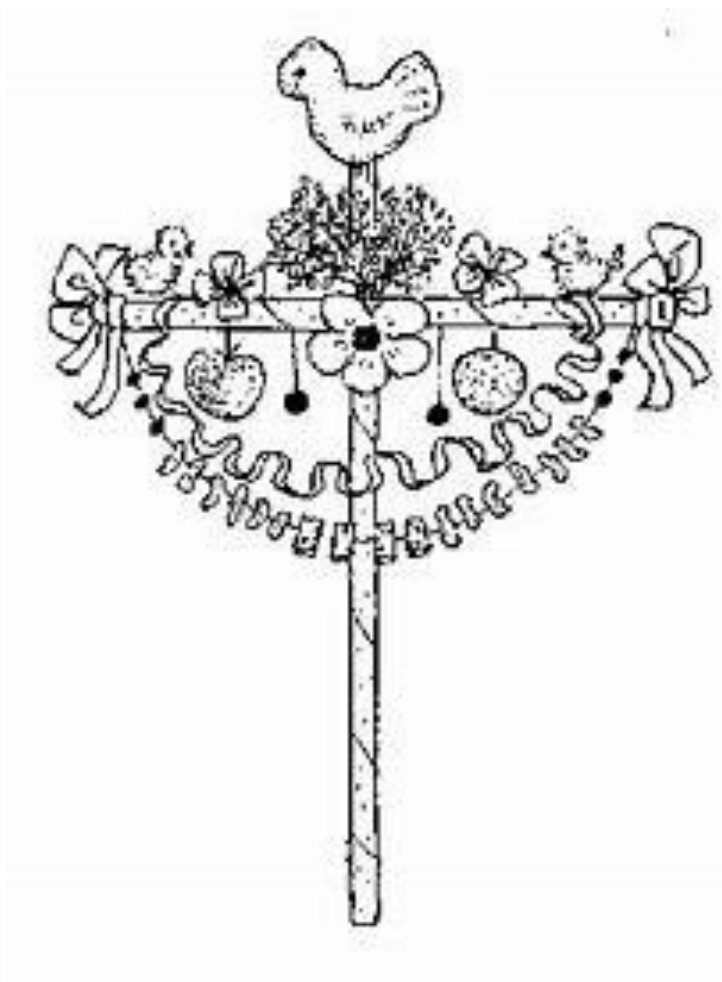
.....

.....

9. En wat op de Paaszondag?

.....

.....

Vragen en antwoorden Pasen

1. Wanneer wordt Pasen gevierd?

Pasen wordt gevierd op de zondag na de eerste volle maan in de lente (na 21 maart).

2. Maak duidelijk door welke invloeden ons Paasfeest is ontstaan?

Pasen is een mengeling van heidense, Joodse en christelijke invloeden. Heidens; feest voor de godin van de vruchtbaarheid Astarte. Joods; de uittocht uit Egypte. Christelijk; Jezus is uit de dood opgestaan.

3. Hoe komt het dat wij met Pasen paaseieren en een paashaas hebben?

Eieren zijn het symbool van vruchtbaarheid en opstanding en horen op die manier bij Pasen.

4. Waarom verstoppen wij eieren in de tuin?

Door een oude gewoonte om eieren in akkers te begraven om deze vruchtbaar te maken.

5. Wat is Aswoensdag?

Aswoensdag is de woensdag na Carnaval die het begin inleidt van veertig dagen vasten. Het christelijke askruisje herinnert mensen eraan dat ze sterfelijk zijn.

6. Wat zijn de symbolen van de Palmpasenstok?

Groene takjes verwijzen naar de intocht van Jezus. Ronde vormen (kransen) duiden op de kringloop van het jaar en van het leven. Haantje van brooddeeg is het symbool van Jezus. Deeg is een teken van leven en kiemkracht. Het snoep omdat het een feest is.

7. Waar staat de Goede Vrijdag voor?

De dag van het lijden van Jezus en zijn opoffering voor de mensheid, kruisiging.

8. Wat herdenken christenen op de Paaszaterdag?

Christenen herdenken de wederopstanding van Jezus.

9. En wat op de Paaszondag?

Dat is een feestdag voor de wederopstanding van Jezus en het nieuwe voorjaar.

Pinksteren

Pinksteren volgt tien dagen op Hemelvaart en valt op de vijftigste dag van Pasen (49 dagen na Pasen). In het christendom is dit het 'Pinksteren' genoemd, naar het Griekse woord 'pentekostos' (= vijftigste). Tijdens Pinksteren wordt herdacht dat de Heilige Geest, de derde Persoon van de heilige-drie-eenheid, neerdaalde uit de hemel op de apostelen en andere aanwezige gelovigen.

Al in de tijd van de **Germanen** hakte men in mei een boom om, meestal *een berk, die op een open plek in het bos werd neergezet of op het dorpsplein. Voordat er dorpen waren, koos men hiervoor een heilige plaats. Dat wil zeggen: een plaats waar de energielijnen van de aarde zich op harmonische wijze kruisen.*

De meeste oude dorpen die we kennen, zijn rondom zo'n plek ontstaan. Bovenop deze meiboom werd de haan bevestigd. De haan is de heraut van de nieuwe dag, die aanbreekt. De boom zelf versierde men met eieren, vruchten, brood, bloemen, groene takken en slingers.

Een soortgelijk gebruik op verschillende plaatsen in **Europa** was het Beltane feest, een feest van het begin van de zomer, een feest van vruchtbaarheid en bevruchting. Tekenen hiervan zijn in mei overal om je heen zien; de weiden staan vol jonge dieren, de bomen zijn gevuld met bloesems of met beginnende vruchten, bloemen komen tevoorschijn en insecten vliegen af en aan.

In de nacht voor het Beltane feest (Walpurgis of *Vanadisnacht*) gingen de jonge mannen langs de huizen van huwbare meisjes. Zij plaatsten daar takken in de tuin, die allemaal hun eigen betekenis hadden. Een meitak betekende dus een beoordeling. Zo duidde een fijne dennentak op een goed meisje, een kersentak gaf aan dat iemand voor allemansliefje werd versleten, de hagendoorn betekende dat het om een kenau ging, een berkentak hield in dat een meisje vlijtig en aardig werd gevonden. In de vroege ochtend kwamen de meisjes naar buiten om te zien wat er zoal in de tuin te vinden was. Minder gunstige takken werden snel verwijderd. De andere bleven waar ze waren.

Tijdens het Beltane feest dansten de jonge stellen om de meiboom en sprongen over vuren om vruchtbaarheid af te dwingen. De naam Beltane komt van het Ierse Bealtaine dat 'Bel-fire' (Bel-vuur) betekent, afgeleid van de Oud Keltische God Bel, de God van licht en genezing. Beltane is een feest van vuur. Na zonsondergang werden er overal vuren ontstoken. Vee werd tussen twee van zulke vuren door gedreven om vruchtbaarheid te garanderen.

Tijdens Beltane werd er om een met rode en witte linten versierde meipaal (een fallussymbool) heen gedanst. Beltane was dan ook een seksueel gericht feest. Jonge stelletjes gingen tijdens Beltane de velden en bossen in om te vrijen. Dit om de vruchtbaarheid (symbolisch) over te dragen aan de velden en bossen. Iedere deelnemer aan de meidans houdt één lint vast en danst in cirkels rond de meiboom. Hierdoor winden de linten zich rond de boom en wordt de cirkel steeds nauwer. Uiteindelijk eindigt de dans wanneer alle deelnemers op elkaar geperst rond de meiboom staan.

Beltane is een tijd om te feesten en van hoop. Een tijd waarvan we moeten genieten en de giften van de natuur moeten eren, voor zolang we dat nog kunnen. Beltane is het moment waarop de god en godin met elkaar trouwen.

De losbandige uitingen tijdens het Beltane feest verdwenen onder invloed van de veranderende cultuur en de kerk, die dit soort festiviteiten aan banden wilde leggen. In de 18de eeuw werd de meimaand uitgeroepen tot Mariamaand, dit omdat de heidense vieringen niet de kop konden worden ingedrukt. Op deze manier werden de heidense feesten omgebogen naar het christelijke geloof en waren zij voortaan aan Maria gewijd.

Vragen Pinksterfeest

1. Waarom is het Griekse woord pentekostos in het Pinksterfeest terug te vinden?

.....

.....

2. En wat wordt officieel tijdens het pinksterfeest herdacht?

.....

.....

3. Wat was voor de Germanen een heilige plaats en wat voor soort boom zetten ze daar in mei neer?

.....

.....

4. *Wat werd er aan deze berkenboom bevestigd en waarom?*

.....

.....

5. Hoe heette een soortgelijk gebruik in Europa en wat was dat voor soort feest?

.....

.....

6. Wat was gebruikelijk in de nacht voor het Beltane feest en waarom?

.....

.....

7. Waarom dansten de jonge stellen om de meiboom en gingen ze daarna 'de bosjes in'?

.....

.....

8. *Wat kunnen wij nu nog leren van het Beltane feest?*

.....

.....

9. Wat gebeurde er met het Beltane feest?

.....

.....

10. Wanneer en waarom kwam er in de plaats van het Beltane feest een Mariamaand?

.....

Vragen en antwoorden Pinksteren

1. Waarom is het Griekse woord pentekostos in het Pinksterfeest terug te vinden?

Pentekostos staat voor vijftigste en dat is met Pinksteren het geval; dit feest valt op de 50ste dag van Pasen (= 49 dagen na Pasen)

2. En wat wordt officieel tijdens het pinksterfeest herdacht?

Dat de Heilige Geest, de derde Persoon van de heilige-drie-eenheid, neerdaalde uit de hemel op de apostelen en andere aanwezige gelovigen.

3. Wat was voor de Germanen een heilige plaats en wat voor soort boom zetten ze daar in mei neer?

Voor de Germanen was een heilige plek een plaats waar de energielijnen van de aarde zich op harmonische wijze kruisen en daar zetten ze in mei een berkenboom neer.

4. Wat werd er aan deze berkenboom bevestigd en waarom?

Bovenop deze meiboom werd de haan bevestigd. De haan is de heraut van de nieuwe dag, die aanbreekt. De boom zelf werd versierd met eieren, vruchten, brood, bloemen, groene takken en slingers.

5. Hoe heette een soortgelijk gebruik in Europa en wat was dat voor soort feest?

Een soortgelijk gebruik in Europa was het Beltane feest, een feest van het begin van de zomer, een feest van vruchtbaarheid en bevruchting.

6. Wat was gebruikelijk in de nacht voor het Beltane feest en waarom?

In de nacht voor het Beltane feest (Walpurgis of Vanadisnacht) gingen de jonge mannen langs de huizen van huwbare meisjes. Zij plaatsten daar takken in de tuin, die allemaal hun eigen betekenis hadden. Een meitak betekende dus een beoordeling. Zo duidde een fijne dennentak op een goed meisje, een kersentak gaf aan dat iemand voor allemansliefje werd versleten, de hagendoorn betekende dat het om een kenau ging, een berkentak hield in dat een meisje vlijtig en aardig werd gevonden. In de vroege ochtend kwamen de meisjes naar buiten om te zien wat er zoal in de tuin te vinden was. Minder gunstige takken werden snel verwijderd. De andere takken bleven waar ze waren.

7. Waarom dansten de jonge stellen om de meiboom en gingen ze daarna 'de bosjes in'?

Tijdens het Beltane feest dansten de jonge stellen om de meiboom om vruchtbaarheid af te dwingen. Jonge stelletjes gingen tijdens Beltane de velden en bossen in om te vrijen. Dit om de vruchtbaarheid (symbolisch) over te dragen aan de velden en bossen.

8. Wat kunnen wij nu nog leren van het Beltane feest?

Beltane is een tijd om te feesten en van hoop. Een tijd waarvan we moeten genieten en de giften van de natuur moeten eren, voor zolang we dat nog kunnen.

9. Wat gebeurde er met het Beltane feest?

Door de losbandige uitingen tijdens het Beltane feest moest dit feest verdwijnen. Vooral de kerk wilde dit soort festiviteiten aan banden leggen.

10. Wanneer en waarom kwam er in de plaats van het Beltane feest een Mariamaand?

In de 18 e eeuw kwam de Mariamaand omdat de heidense viering, Beltane, niet de kop kon worden ingedrukt.

Viering van Sint Jan

Zonnewende, 21 juni, midzomernacht. Het licht wil maar niet wijken. Gaan slapen? Nog lang niet! Geen regen? Dan blijven we allemaal laat buiten. De kamperfoelie en jasmijn geuren, rozenstruiken zijn zwaar van de bloemen, de bomen staan dik in het groen en keren hun jongste loten naar ons toe. Het kan niet op in de lente! In weer en wind zijn alle planten onstuimig gegroeid en uitgebot, maar nu heeft de zon dan toch haar hoogtepunt bereikt, en daarmee de groeikracht ook.

En dan komt Sint Jan, het feest van de ommekeer, van de wending. We vieren het hoogtepunt, de overvloed die ons gegeven werd. Maar we vieren het met uitzicht op de rijpingstijd die komen gaat. De planten vormen hun zaden, zetten het licht om in levenskracht voor het volgende jaar. Wij nemen een pauze, adempauze, gaan met vakantie en beraden ons intussen op wat we daarna zullen gaan doen. Het licht van buiten slaan we op in onszelf om het als zoeklicht in de donkere maanden te kunnen gebruiken.

Natuurfeest

Sint Jan is een natuurfeest bij uitstek. Waarom? Allereerst omdat het een midzomerfeest is en wij al het bloeiende in de natuur om ons heen gewoon niet uit de viering weg kunnen denken. Johannes de Doper heeft een duidelijke verwijzing naar die natuur gegeven toen hij zei: 'De bijl is aan de wortel der bomen gelegd'. Het oude waarop we vertrouwden is aangevreten, we moeten een nieuwe, eigen weg zoeken. Dat Johannes het boommotief kiest voor deze boodschap is allerm minst verwonderlijk. Met zijn kruin in de hemel reikt de boom naar het licht dat hij nodig heeft om te leven, tegelijkertijd is hij stevig geworteld in moeder Aarde waar hij zijn voedsel vandaan haalt. Beide zijn nodig voor groei. Ook bij de mens is geestelijke groei en als in de wortels wordt gehakt, wordt de ontwikkeling bedreigd, moeten we naar iets anders gaan uitkijken.

De boom

De boom komt als levensboom of kosmische boom in de mythologie van vele culturen voor. Hij dringt door tot de drie sferen van hemel, aarde en onderwereld en weerspiegelt daarmee de kosmos. Onderhevig aan de wetten van de organische ontwikkeling, zoals de wisseling der seizoenen. De boom wordt beleefd als de microkosmos, die de macht van het heilige belichaamt. Door zijn jaarlijkse 'dood' en 'wedergeboorte' verbeeldt een boom de voortdurende regeneratie van alle leven.

Sprookjes

We kennen uit sprookjes ook de boom die redding brengt in een hopeloze situatie en waarvan de vrucht met moeite kan worden veroverd. Een tak moet geplukt of dient ter bescherming tegen boze machten. Uit de cultuur van de Indianenstam Sioux is het verhaal bekend van de medicijnman en ziener Zwarte Eland die, toen hij negen jaar oud was, een visioen had waarin hij werd meegenomen naar het middelpunt van de wereld. Daar ontmoet hij het centrum van de schepping, de voorvaderen die 'alle wezens op aarde met wortels, benen en vleugels hebben gemaakt'. Zij verschijnen aan hem als oude mannen, 'oud als de bergen', als de sterren en als de paarden van de vier windstreken. Van hen krijgt hij een boog, het kruid van macht en verstand, een vredespijp en

een tak van de levensboom. Het was een bloeiende tak die leefde en aan de uiteinden nieuwe loten gaf. Aan deze loten kwamen vele blaadjes die ritselden en in het loof begonnen de vogels te zingen. 'Deze zal in het middelpunt van de kring van de natie staan', zei de voorvader. 'Een stok om mee te wandelen en een hart voor het volk, door jouw krachten zul je hem tot bloei doen komen.'

Edda

In de Edda wordt door een zieneres de levensboom Yggdrasil beschreven: 'Ik ken de negen werelden, negen sferen die bedekt worden door de wereldboom. De boom die geplant is in wijsheid en die wortelt in de schoot der aarde. Ik ken een esp die Yggdrasil heet. Die grote boom is nat van wit water. Daaruit stijgt de dauw die in de dalen valt. Hij groeit eeuwig groen naast de bron van Urd'. Bij de voet van de boom ontspringt de bron van de herinnering. Terwijl drie schikgodinnen de wortels dag en nacht water geven wordt er door de reuzenslang Nidhuggur voortdurend aan geknabbeld.

Boeddha

De levensboom als wereldas, Axis Mundi, die middenin het universum staat. Dit stille punt waar alle schepping van uit gaat wordt uitgebeeld in de Boeddhistische stoepa's. De ene kant is bevestigd aan de poolster of de zon als vast punt waar de andere hemellichamen omheen draaien. Vanuit dat punt gaat hij dwars door de verschillende niveaus van het zijn tot in de onderwereld. Onder de kosmische boom kreeg prins Sidhartha, toekomstige Boeddha, zijn verlichting.

Nieuwe Testament

In het Nieuwe Testament is te lezen; 'En de Engel toonde mij een rivier van water des levens, helder als kristal, ontspringende uit de troon van God en van het Lam. Aan weerszijden van de rivier staat het geboomte des levens, dat twaalf maal vrucht draagt, iedere maand zijn vrucht gevende; en de bladeren van het geboomte des levens zijn tot genezing der volkeren.'

Joodse traditie

De Joodse traditie heeft de bloeiende amandelboom als model voor de levensboom. Mozes kreeg de opdracht naar haar voorbeeld de zevenarmige kandelaar, de Menorah, te maken. Deze boom van licht omvatte de zeven bekende planeten zon (schoonheid), Venus (pracht), Mars (vastheid), Mercurius (grondvest), maan (koninkrijk), Saturnus (oordeel) en Jupiter (liefde). De Menorah werd vaak uit papier geknipt en tezamen met andere symbolische knipsels opgehangen aan de oostmuur van het huis die de richting aangaf (van Jeruzalem) waarin men zich voor gebed opstelde.

Knipwerk

Het is niet onwaarschijnlijk dat gevluchte Portugese joden de knipkunst in Nederland overbrachten. De meeste knipsels werden ter gelegenheid van een gebeurtenis gemaakt, die bijzondere betekenis had voor het gezin of de familie zoals een geboorte of een bruiloft. In de loop van de zeventiende eeuw ontwikkelde zich de knipkunst in Nederland tot een ware volkskunst waarvan in verschillende musea nog de resultaten te bewonderen zijn.

Vragen Viering van Sint Jan

1. Hoe wordt het feest van Sint Jan ook wel genoemd?

2. Wat vieren wij met Sint Jan?

3. Waarom is Sint Jan een natuurfest?

4. Hoe verbeeldt een boom de voortdurende regeneratie van alle leven?

5. In de vierde klas heb jij gehoord van de Edda en de Yggdrasil. Wat stijgt op uit de Yggdrasil?

6. Welke boom stond in de Joodse traditie model voor de levensboom?

7. In de loop van de zeventiende eeuw ontwikkelde zich in Nederland het knipwerk waarin ook de levensboom vaak voorkwam. De meeste knipsels werden ter gelegenheid van een gebeurtenis gemaakt, die bijzondere betekenis had voor het gezin of de familie? Hoe is deze gewoonte waarschijnlijk in Nederland terecht gekomen?

Vragen en antwoorden Viering Sint Jan

1. Hoe wordt het feest van Sint Jan ook wel genoemd?

Het feest van de ommekeer.

2. Wat vieren wij met Sint Jan?

Het hoogtepunt, de overvloed die ons gegeven werd.

3. Waarom is Sint Jan een natuurfest?

Allereerst omdat het een midzomerfeest is en wij al het bloeiende om ons heen gewoon niet uit de viering weg kunnen denken. En Johannes de Doper heeft een verwijzing naar de natuur gegeven toen hij zei: 'De bijl is aan de wortel der bomen gelegd'. Het oude waarop we vertrouwden is aangevreten, we moeten een nieuwe, eigen weg zoeken.

4. Hoe verbeeldt een boom de voortdurende regeneratie van alle leven?

Door zijn jaarlijkse 'dood' en 'wedergeboorte' .

5. In de vierde klas heb jij gehoord van de Edda en de Yggdrasil. Wat stijgt op uit de Yggdrasil?

De dauw die in de dalen valt.

6. Welke boom stond in de Joodse traditie model voor de levensboom?

De bloeiende amandelboom.

7. In de loop van de zeventiende eeuw ontwikkelde zich in Nederland het knipwerk waarin de levensboom vaak voortkwam. De meeste knipsels werden ter gelegenheid van een gebeurtenis gemaakt, die bijzondere betekenis had voor het gezin of de familie? Hoe is waarschijnlijk deze gewoonte in Nederland terecht gekomen?

Door gevluchte Portugese joden.